

T·P

T A L E N T - P L A N Tervező, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
9023 Győr, Richter János u. 11. Tel: 96-418 373 Fax: 96-418 699 email: talent_plan@arrabonet.hu

KÖRNYE

Ipari Park bővítése-rendezési terv módosítás

Előlap

Felelős tervező:

Németh Gyula
TT1 08-0066

Településmérnök:

Cseh-Németh Ida
TT 08-0477

Társtervező:

Tóth Csaba

Közlekedés-, közmű

Miklósi Attila
K1d-1/08-513; V3a-2/08-0513; V4d-2/08-0513
„új jogosultság megkérése folyamatban van”

Táj-, és kertépítés:

Pintér Gabriella
TK 08-0373

Villamos tervező:

Nemes László
V-1 08-1-08-0431
HK-2, HSZ-2, HTR-2, HV-2

Gáz tervező:

Horváth Ferenc
GO- T 080219

Tartalomjegyzék

1. Műszaki leírások

1. Előzmények
2. A magasabbrendű tervvel való összevetés
  - 2.1. OTrT
  - 2.2. Megyei Területrendezési terv
3. Rendezési terv módosítás
4. Alátámasztó munkarészek
  - 4.1. Biológiai aktivitásérték számítás
  - 4.2. Közlekedésfejlesztési javaslat
  - 4.3. Közműfejlesztési javaslat
  - 4.4. Tájvédelem és környezetalakítás
    - 4.4.1. Környezeti határértékek
  - 4.5. Örökségvédelmi hatástanulmány
  - 4.6. Hírközlés

2. Terviratok

- Előzetes hatósági kör*
Véleményezési hatósági kör
Eltérő vélemények egyeztető tárgyalása 1.
Eltérő vélemények egyeztető tárgyalása 2.
Főépítészzi záróvélemény 1.
Eltérő vélemények egyeztető tárgyalása 3.

3. Jóváhagyandó munkarészek

SZERKEZETI TERVI MUNKARÉSZEK

Határozatjavaslat

TRTm - 1   *Településszerkezeti Terv Módosítás*

M = 1: 10 000

SZABÁLYOZÁSI TERVI MUNKARÉSZEK

HÉSZ módosításvajvaslat

TRSzm-3   *Szabályozási Terv Módosítás*

M = 1: 4 000

1. Előzmények

A tervezés tárgya: a környei ipari park bővítése.

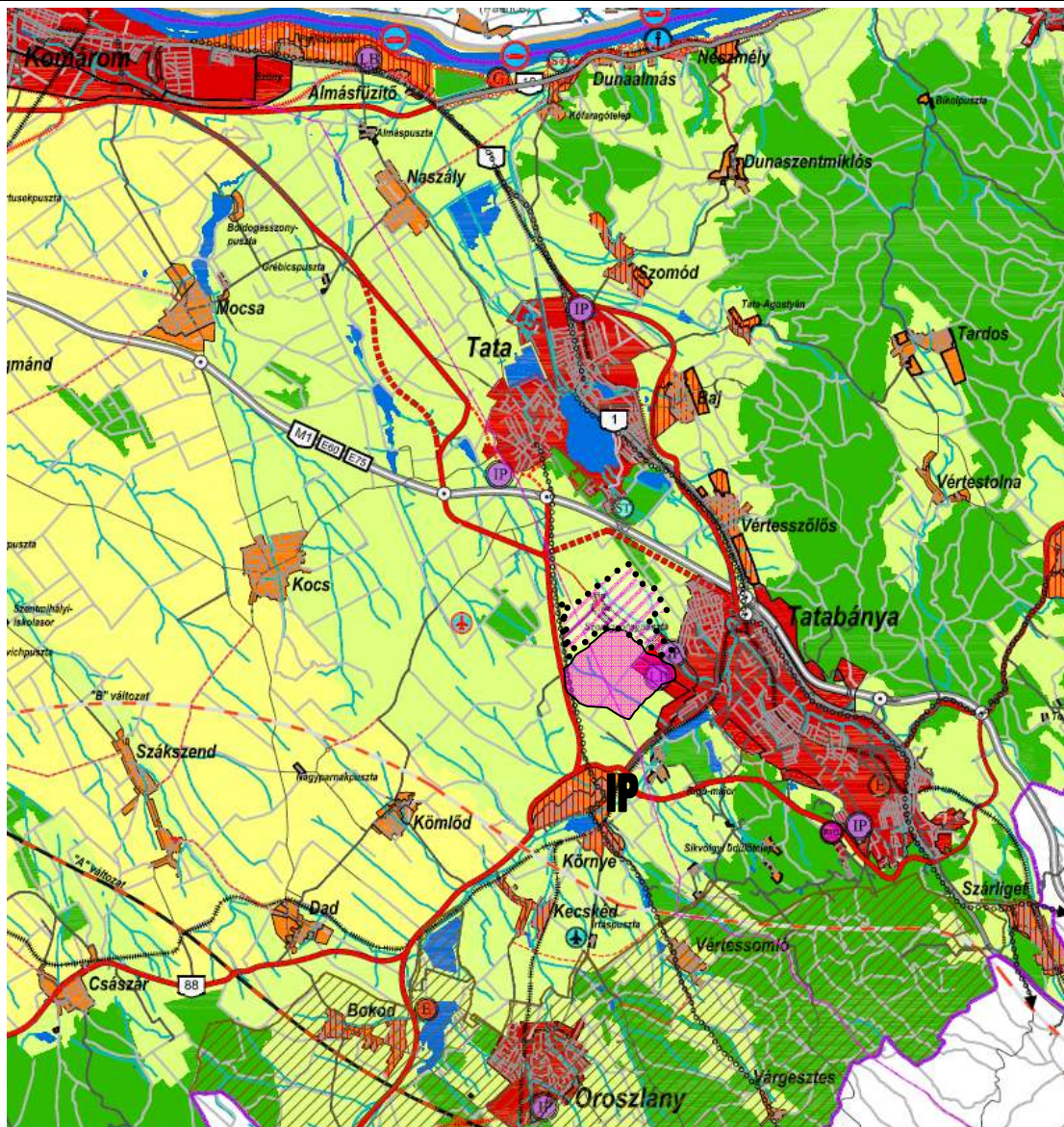
A tervezési terület: 8119 sz. út – közigazgatási határig terjedő terület Tata és Vértesszőlős irányába - a meglévő ipari park területéig.

A tervezés előzményei: Környe területére készülő rendezési terv módosítás során figyelembe vett településrendezési előírások:

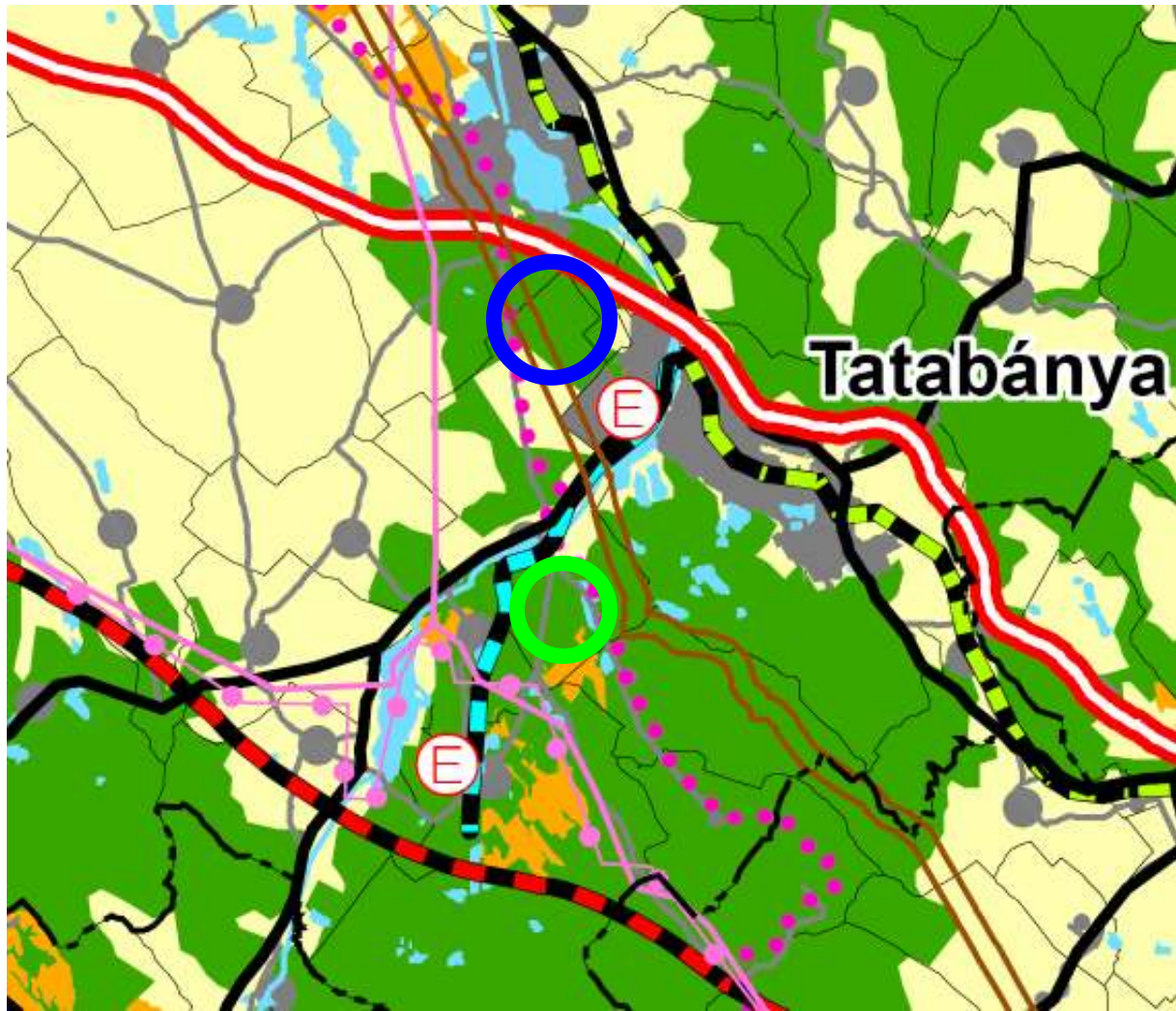
- 2003. évi XXVI. tv. az Országos Területrendezési Terről,
- Komárom – Esztergom Megye Területrendezési Szabályzatáról szóló a 25/2011. (XII. 15.) számú önkormányzati rendelettel módosított 22/2005. (IX.29.) sz. önkormányzati rendelet,
- Komárom – Esztergom Megyei Területrendezési Irányelvekről és Ajánlásokról szóló 266/2011. (XII.15.) sz. közgyűlési határozat.

A rendezési tervet az önkormányzat 164/2008. (XII.04.) Kt. határozat alapján kívánja módosítani.

2. A magasabbrendű tervekkel való összhang

2.1. Az ipari park területének bővítés megfeleltetése az OTrT-nek

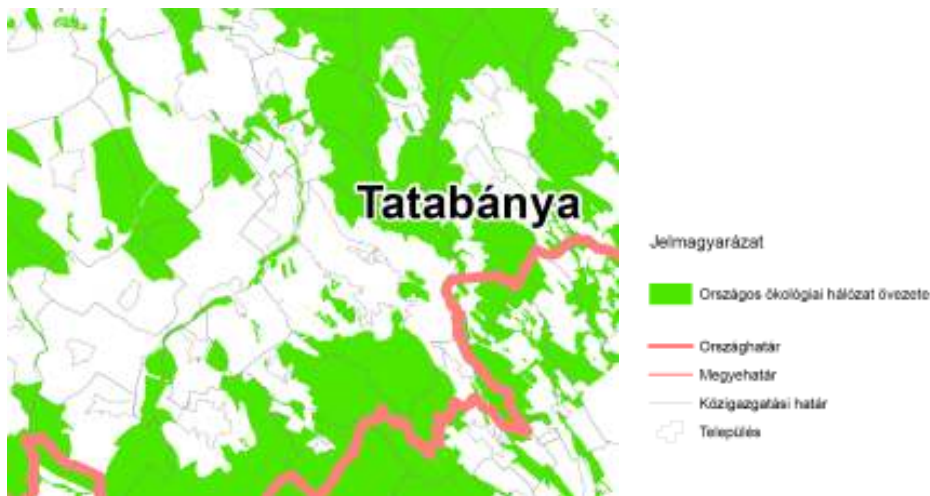

A 2003. évi XXVI. Tv. az Országos Területrendezési Tervről (legutolsó módosítása 2008-ban, rövidítés: OTrT) kivonatán jelöltük a tervezett gazdasági terület bővítést (kék körrel jelölt terület) és a tervezett erdő telepítést (zöld körrel jelölt terület).

Az erdőgazdálkodási térség helyszínére eső tervezett északi gazdasági terület bővítés kapcsán a területen telken belüli fásítással, a közigazgatási terület mentén védőfásítással és a déli területeken erdősítéssel megfeleltethető a tervezett módosítás.

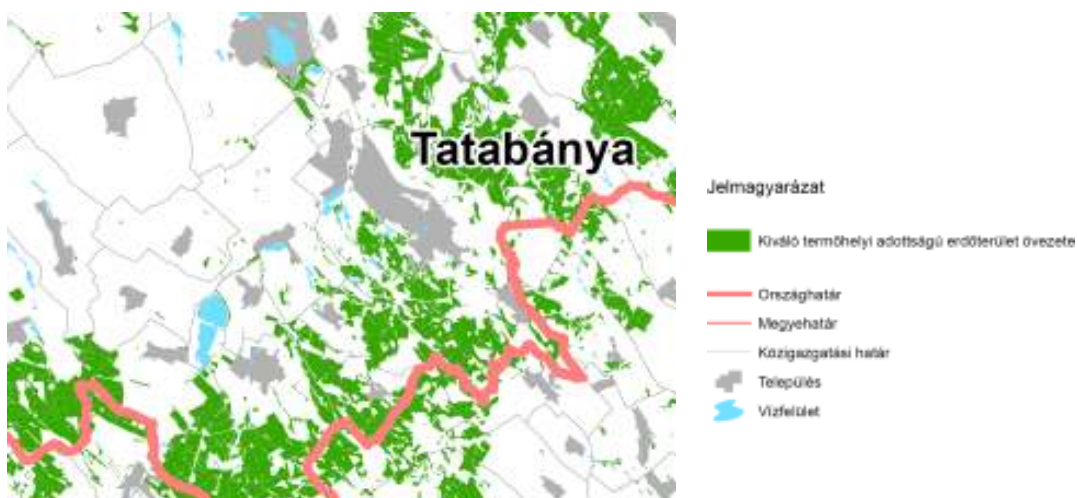
Országos ökológiai hálózat övezetével érintett rész:
(a terület beépítése kapcsán a hatósági előírások alapján kerülhet figyelembe vételre, megyei tervben már nem érintett a módosítási rész)

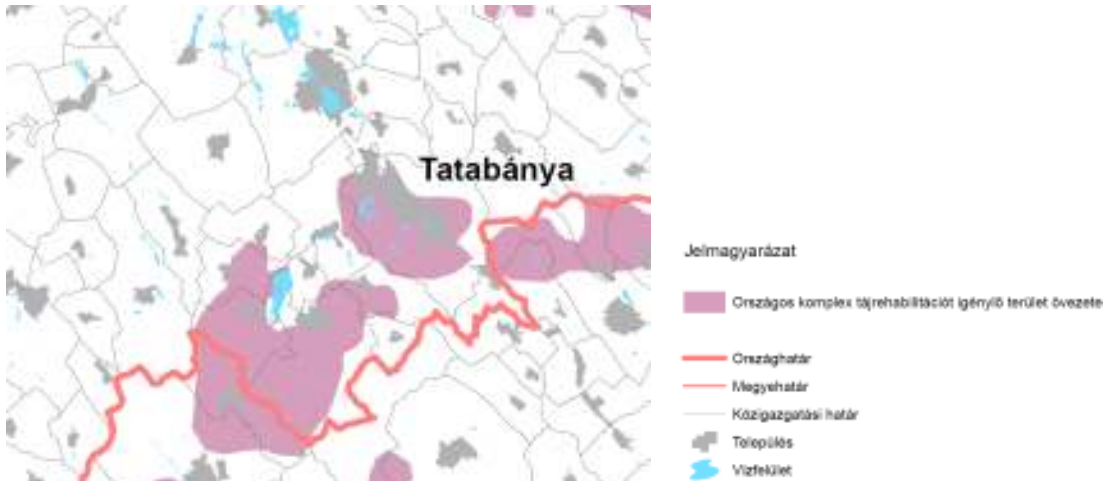
▪ Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek övezetével nem érintett rész:

▪ Kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek övezetével nem érintett rész:

- *Országos komplex tájrehabilitációt igénylő területek övezetével nem érintett rész:*

- *Országos jelentőségű tájképvédelmi területek övezetével nem érintett rész:*

- *Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek övezetével nem érintett rész:*

- *Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség –védelmi terület övezetével nem érintett rész:*

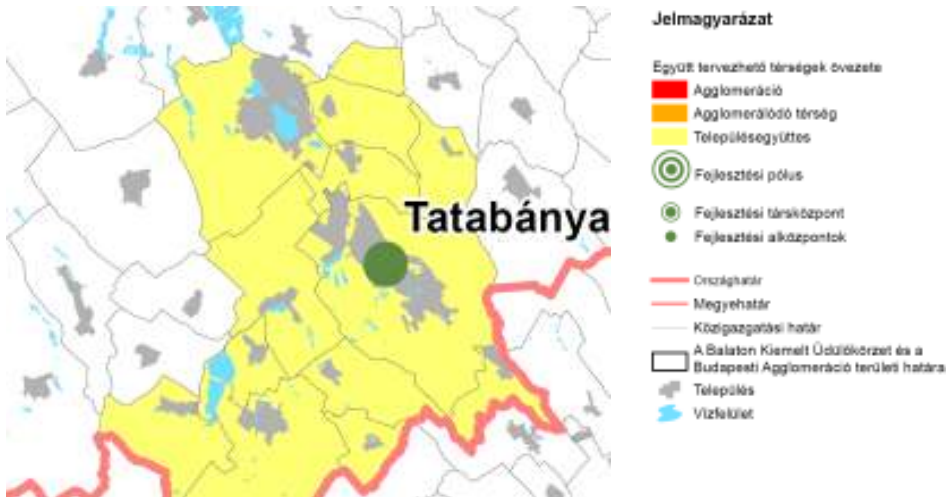
- *Felszíni vizek vízminőség –védelmi vízgyűjtő területének övezetével érintett rész:*

- *Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezetével nem érintett rész:*

- *Együtt tervezhető térségek övezet által érintett:*

- *Kiemelt fontosságú meglévő honvédségi terület övezetével nem érintett rész:*

2.2. Rendezési terv megfeleltetése az KEM TrT-nek

A 25/2011. (XII. 15.) számú önkormányzati rendelettel módosított 22/2005.(IX.29.) sz. önkormányzati rendelettel és a Komárom-Esztergom Megye Területrendezési Ajánlásokról szóló 266/2011. (XII.15.) sz. közgyűlési határozattal elfogadott megyei területrendezési terv szerint:

A Környe település közigazgatási területén tervezett gazdasági terület-, ipari park bővítés a Komárom-Esztergom Megyei településhálózati csomópont metszéspontjában helyezkedik el. A Tata-Tatabánya-Oroszlány hármas a megye legmeghatározóbb elemei, melyek között helyezkedik el Környe. A település meglévő Ipari Parkjának jelenlegi dinamikus fejlődésének ez a helyzeti előny is javára szolgál.

Szintén tény, hogy a környei területen meglévő ipari park területet határoló oldalakon, mind Tata déli részén, mind Tatabánya nyugati oldalán ipari park (IP) területeket jelölt a megyei rendezési terv is, továbbá Tatabánya ezen részére logisztikai bázis (LB) lehetőségét is jelöli. Ezeknek a területeknek a lehatárolása a meglévő gazdasági szerepkörben betöltött potenciálok alapján történetesen korábban, de a jelzett gazdasági tevékenységek jelen (befeketői igények tükrében) helyzetben úgy tűnik, hogy nagy valószínűséggel az M1 autópálya másik oldalán (könyei) fognak megvalósulni. A logisztikai és gazdasági tevékenységek ezen a területen a lakott területek érintése nélkül tudják a közlekedésüket megoldani, ami hosszútávon kiemelkedően fontos szempont.

Tény, hogy a legfontosabb szempont, melyet több tanulmány és felmérés is igazolt, hogy a magyarországi ipari parkok fejlődésének legfontosabb záloga a közlekedéskapcsolati adottságokon múlik.

Kevés olyan jó földrajzi helyzetben levő gazdasági terület van, mint környei, mely az M1 autópályáról szinte közvetlen lehajtóval rendelkezik (lakott területek érintése nélkül). Az autópálya nemzetközi közlekedéshálózati szerepét tekintve is frekventált szerepű. A Helsinki folyosó részeként a tranzitforgalom és kiszolgálás fontos eleme. A területről (M1) pár kilométeren belül a 13-as úthoz csatlakozva (hosszútávon M13 és M81 észak-déli közúti kapcsolatot) Szlovákia is elérhető.

Az áruszállítás nemzetközi vérkeringésébe való csatlakozás szempontjából tehát kiemelkedő adottságokkal bír a terület.

A tervezés során fontos szempontként merül fel, hogy mind a meglévő ipari parki terület, mind annak tervezett bővítése a Tatai és Tatabányai lakott területek közelében helyezkedik el inkább, de alapvetően minden lakott területtől ideális távolságra helyezkedik el (ellentétben a megyei tervben jelölt lakóterületek folytatásaként kijelölt logisztikai központ Tatabányán, ennek a területnek a közlekedési kiszolgálása a lakott területeket is érintené). A terület munkaerő kiszolgálása és ellátása nagyon gyorsan, jól megoldható, ugyanakkor javasoljuk, hogy a közigazgatási határ mentén egy markáns zöldfelülettel mégis kerüljön elhatárolásra az eltérő területfelhasználásból eredő konfliktusok kiküszöbölése érdekében.

A Komárom-Esztergom Megyei Területrendezési Terv elhatározásai alapján Környe a városiasodó vidéki települési térségre vonatkozó és a hagyományos vidéki települési térségre vonatkozó jegyeket is magán viseli. Az elmúlt időszakban (~5 évben) végbe ment változások alapján elmondható, hogy adottságai a városiasodó vidéki települési térségbe predestinálják a települést. Erősödni fog a hármás településhálózati csomóponti helyéből és a meglévő közlekedési kapcsolataiból adódó lehetőségeinek kiaknázása iránti igény. A városi agglomeráció és logisztikai tengelyek meghatározóak a település hosszútávú területfelhasználási meghatározásában.

Az a társadalmi érdek, hogy olyan fejlesztési gócpont kerüljön kijelölésre, hogy a lakó-, a kereskedelmi gazdasági és ipari, logisztikai funkciók jól elkülönüljenek a tervezett Környe rendezési tervi módosítás kapcsán megoldható.

Érvényesíthetőek a KEM TrT azon alapelvei, hogy a(z):

.....E településeken a jelentősebb gazdasági területeket és nagyterjedésű kereskedelmi létesítmények számára szolgáló területeket elsősorban az országos főúthálózat csomópontjainak közelében indokolt kijelölni. A fejlesztési területek kijelölése során biztosítani kell, hogy a várható káros közlekedési és környezeti hatások kerüljék el a meglévő vagy fejlesztendő más települési területeket.

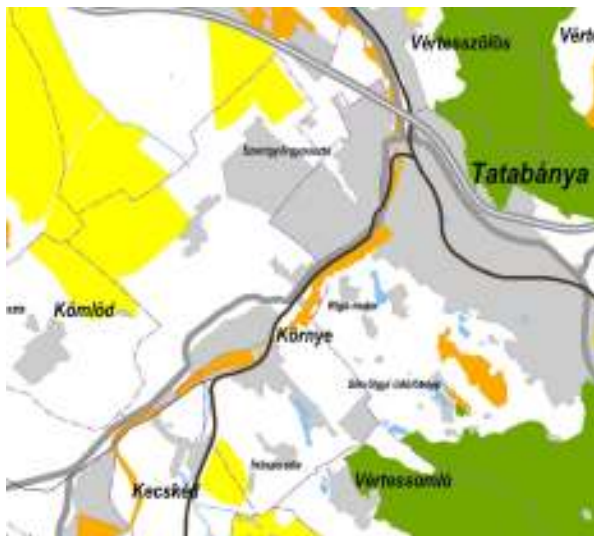
A beépítésre szánt területeket kijelölése során mindenképpen törekedni kell arra, hogy a szomszédos települések ne nőjenek össze. Biztosítani kell azt a követelményt, hogy az egyes települések fejlesztési területei és azok közvetlen vagy közvetett hatása ne korlátozhassa a szomszédos települések lehetőségeit.....

Bár a megyei terv Tatabánya közvetlenül határos területére irányoz elő kiemelt logisztikai szerepkört, ehhez kapcsolódik szervesen a tervezett környei bővítés.

Az érintett terület (KEM TrT) külterjes hasznosítású mezőgazdasági térség, mely változatos természeti adottságú, de kedvezőtlenebb termőhelyi értékű területeket jelent.

A Komárom-Esztergom megyei rendezési terven kijelölt övezetekkel az érintett az alábbiak szerint érintett, illetve nem érintett:

- Országos ökológiai hálózat övezetével nem érintett rész:

SZABÁLYOZÁSI ELEMOK

- Magterület övezete
- Ökológiai folyosó övezete
- Pufferterület övezete

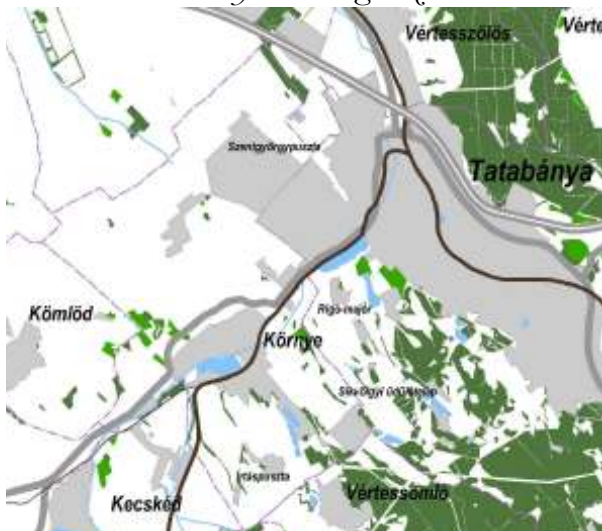
- Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek övezetével nem érintett rész:

SZABÁLYOZÁSI ELEMOK

- Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

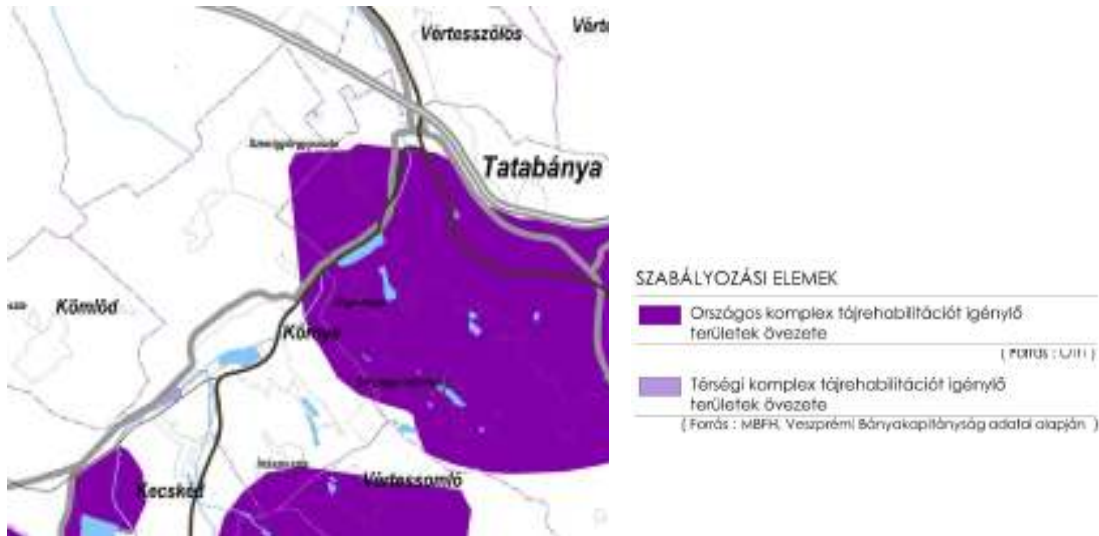
- - kiváló termőhelyi adottságú szántók

SZABÁLYOZÁSI ELEMOK

- Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete*
- Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete**

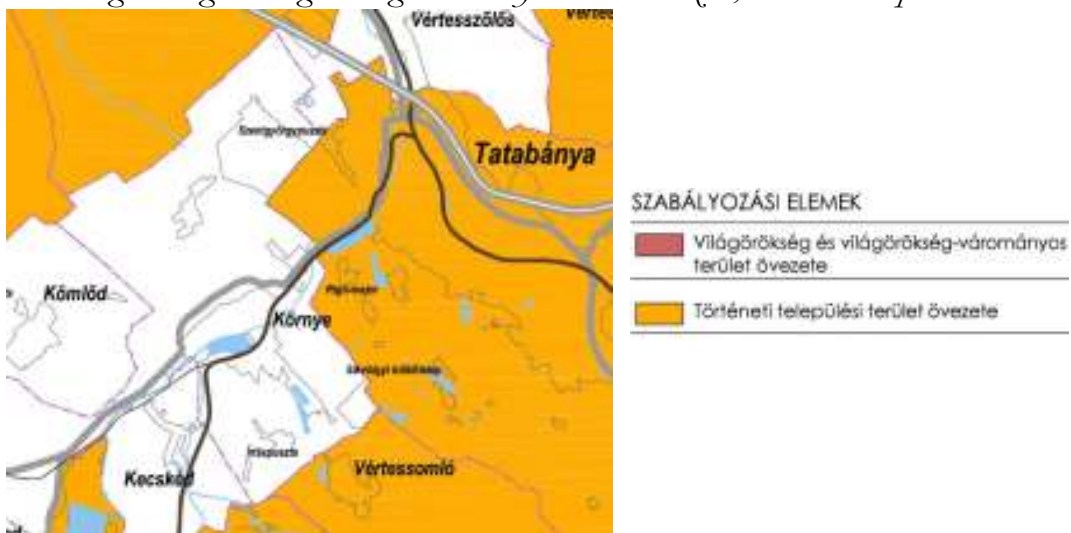
- Komplex tájrehabilitációt igénylő területek övezetével nem érintett rész:

- - országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi területek övezete

- - Világörökség és világörökség-várományos terület övezete, történelmi települési terület övezete:

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi területek övezete által érintett területen helyezkedik el:

SZABÁLYOZÁSI ELEMOK

- Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete

▪ *Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezetére esik a bővítés:*

SZABÁLYOZÁSI ELEMOK

- Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete

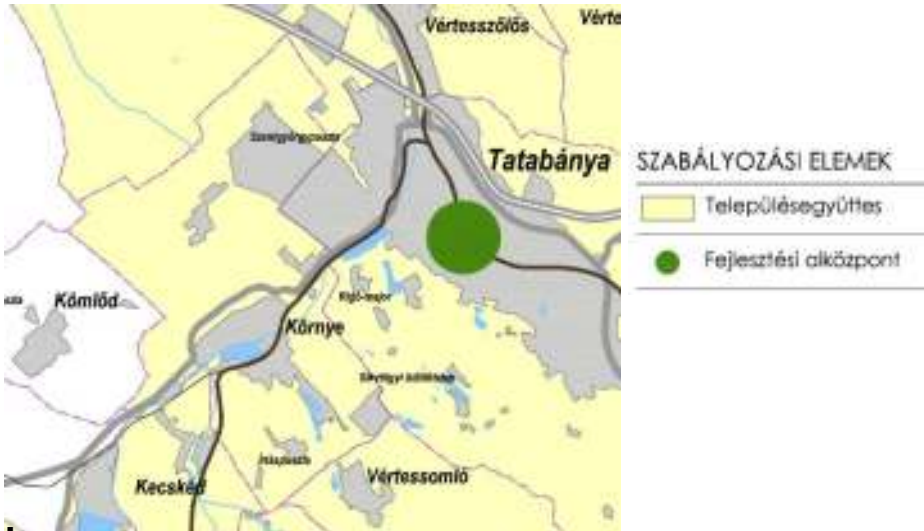
▪ *- Ásványi nyersanyag-gazdálkodási területek övezete:*

SZABÁLYOZÁSI ELEMOK

- Ásványi nyersanyag-gazdálkodási területek övezete

- *Együtt tervezhető térségek övezete:*

- *Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete:*

- *Nagyvízi meder övezete:*

- Földtani veszélyforrás terület övezete:

SZABÁLYOZÁSI ELEMEK

■ Földtani veszélyforrás területének övezete

- Vízérőziónak kitett terület övezete:

SZABÁLYOZÁSI ELEMEK

■ Vízérőziónak kitett terület övezete

- Szélerőziónak kitett terület övezete:

SZABÁLYOZÁSI ELEMEK

■ Szélerőziónak kitett terület övezete

A Komárom-Esztergom megyei rendezési terven kijelölt övezetek az érintett bővítési területre vonatkoztatva az alábbiakban igényelnek speciális előírásokat:

- a szélróziónak kitett területek,

A szélróziónak kitett területtel érintett területeken a településrendezési tervekben az érdekelt államigazgatási szerv állásfoglalása alapján a szélróziónak kitett területeket ki kell kijelölni, és a területre vonatkozó építési korlátozásokat és feltételeket meg kell határozni. (Erre vonatkozóan nem érkezett az érintett hatóságtól adat)

- kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi területek övezetével,

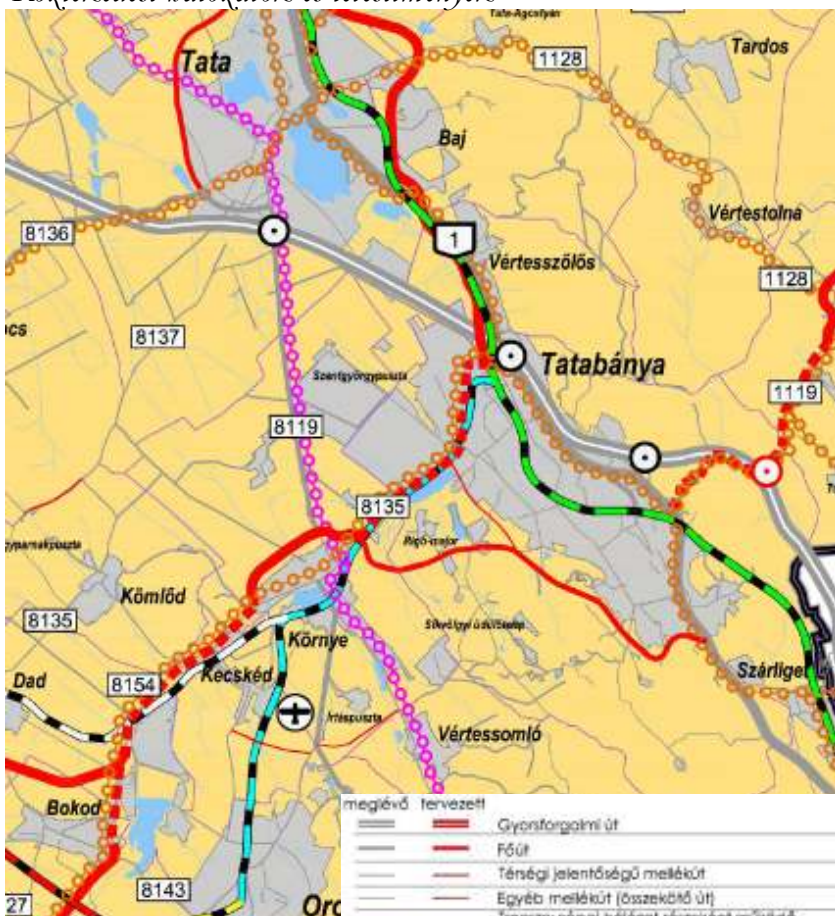
mely a településrendezési tervekben az övezet területén tevékenységet folytatni, és építményeket elhelyezni a vonatkozó jogszabályok és hatósági előírások betartásával lehet. Az övezettel érintett települések a településrendezési terveikben az övezet határait a természeti körülmények tényleges ismerete alapján az illetékes vízügyi hatósággal egyetértésben pontosíthatják. (Erre vonatkozóan nem érkezett az érintett hatóságtól adat)

- felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezetével,

mely az övezet területén csatornahálózattal ellátott területen építés csak a hálózatra történő 100 %-os rákötés végrehajtása mellett engedélyezhető.

További övezetek:

Közlekedési hálózatok és létesítmények

meglévő		tervezett	
	Győrforgalmi út		Győrforgalmi út
	Főút		Főút
	Térségi jelentőségű mellékút		Térségi jelentőségű mellékút
	Egyéb mellékút (összekötő út)		Egyéb mellékút (összekötő út)
	Transzeurópai hálózat részeként működő országos fővárosközi vasútvonal		Transzeurópai hálózat részeként működő országos fővárosközi vasútvonal
	Országos fővárosközi vasútvonal		Országos fővárosközi vasútvonal
	Vasúti mellékvonat		Vasúti mellékvonat
	Nagysebességű vasútvonal		Nagysebességű vasútvonal
	Nemzetközi fővárosközi kerékpáros nyomvonal (EuroVelo)		Nemzetközi fővárosközi kerékpáros nyomvonal (EuroVelo)
	Országos fővárosközi kerékpáros nyomvonal		Országos fővárosközi kerékpáros nyomvonal
	Térségi jelentőségű kerékpáros nyomvonal		Térségi jelentőségű kerékpáros nyomvonal

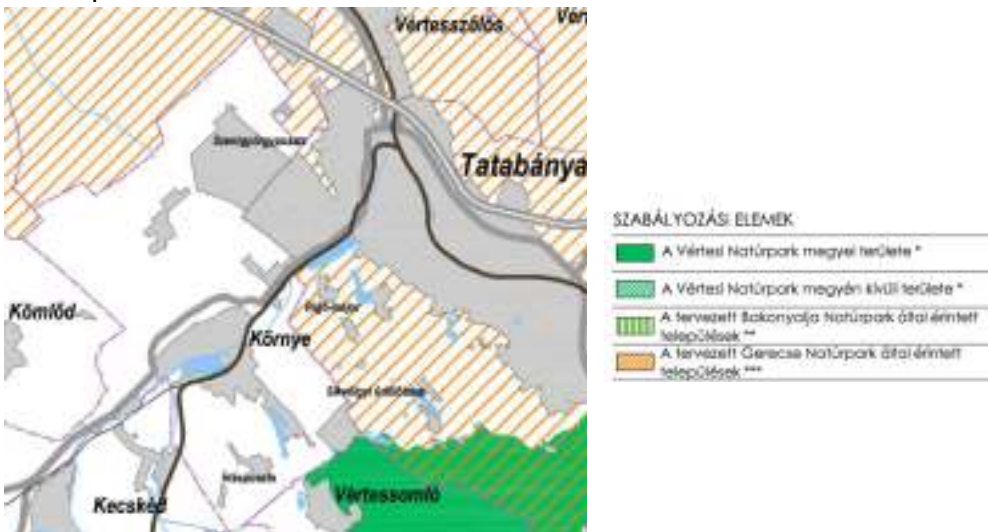
meglévő		tervezett	
	Közfürdő csomópont		Közfürdő csomópont
	Országos jelentőségű kikötő		Országos jelentőségű kikötő
	Helyi jelentőségű kikötő		Helyi jelentőségű kikötő
	Kompátkelő		Kompátkelő
	Egyéb repülőtér (sportcélú stb.)		Egyéb repülőtér (sportcélú stb.)

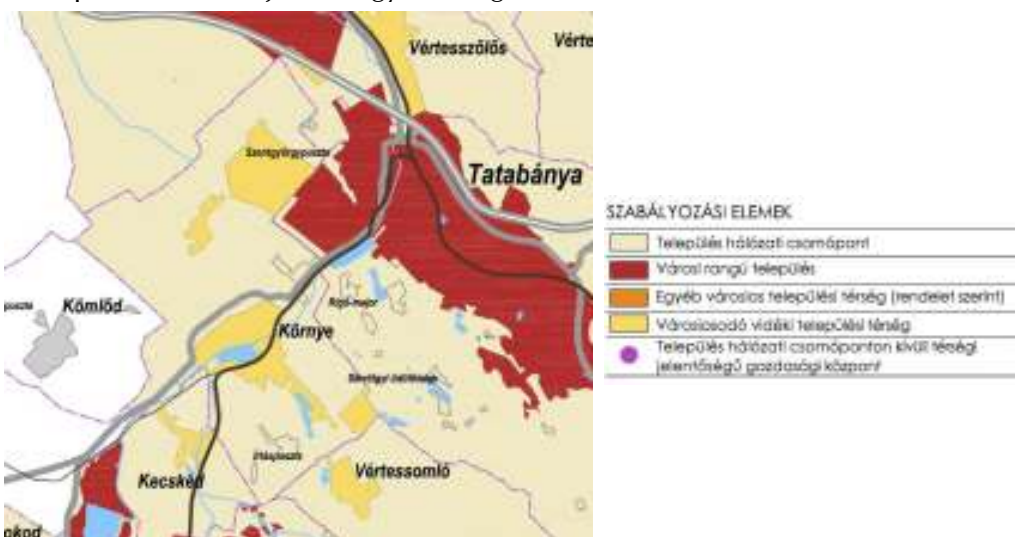
- Dunamenti település (nem)

- Naturparkok terület (nem)

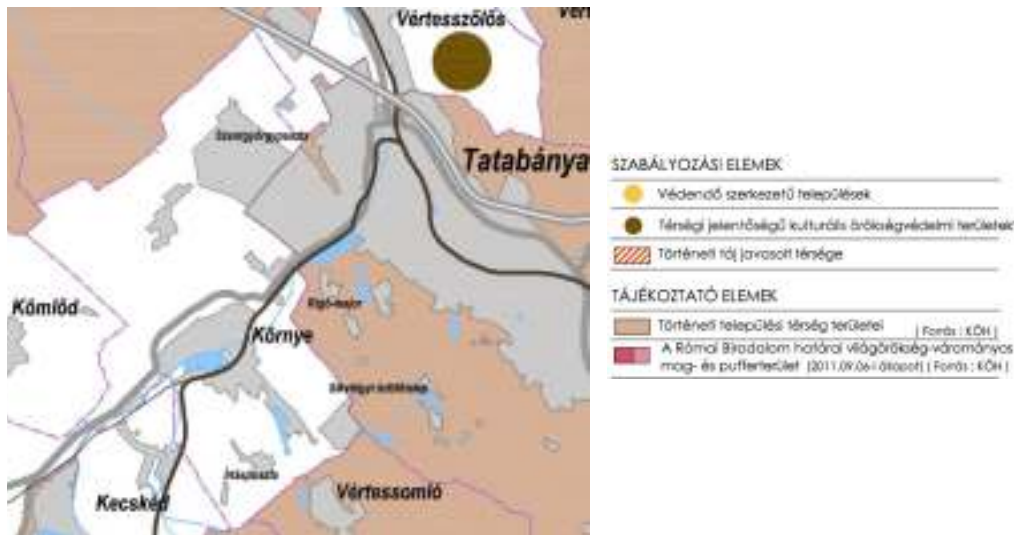
- Településhálózat sajátos megyei térségei

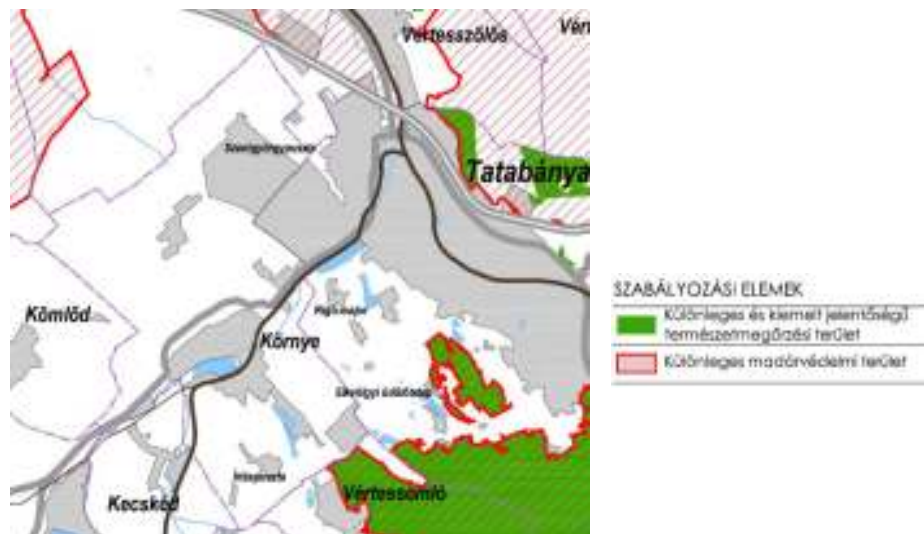
- Turizmusfejlesztési szempontjából jelentős térségek:

- Településhálózat sajátos megyei térségei

- Natura 2000

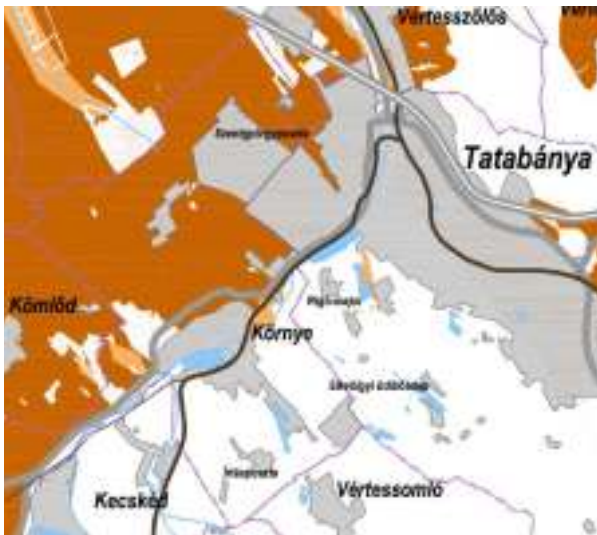

- Nitrátérzékeny terület

SZABÁLYOZÁSI ELEM
 Nitrátérzékeny terület

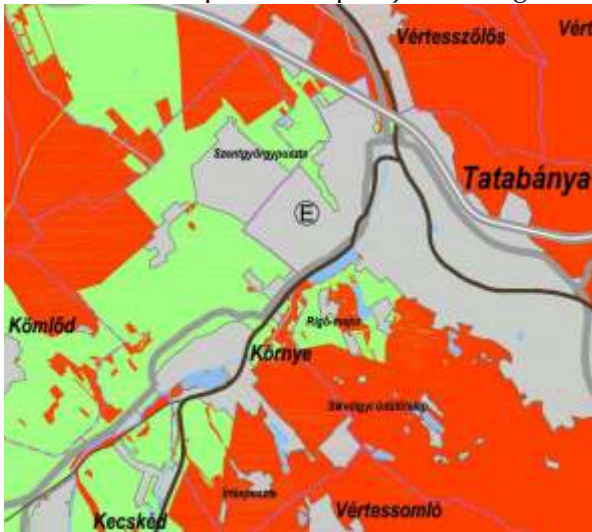
- Térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdasági terület:

SZABÁLYOZÁSI ELEM
 Térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdasági területe

TÁJÉKOZTATÓ ELEM
 Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek az OTIR szerint

- szélörmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható terület:

SZABÁLYOZÁSI ELEM
 Szélörmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható terület

Szélörmű telepítésére nem javasolt terület

Szélörműpark létesítésére kijelölt terület *

(E) Meglévő és tervezett kiserőmű (szélörművek)

A Komárom-Esztergom megyei rendezési terven kijelölt övezetekkel a tervezett bővítés nem ellentétes.

Az ipari gazdasági terület kijelölése kapcsán a közigazgatási területre vetített biológiai aktivitásérték nem csökkenhet. Ennek igazolása kapcsán:

- a tervezett bővülő terület és a közigazgatási határ mentén kijelölt véderdősáv,

- a tájképvédelmi és csúszásveszélyes kategóriába sorolt területrészen a korábban korlátozott használatú mezőgazdasági területek közül (OTrT szerint).*

KÖRNYE

TELEPÜLÉST ÉRINTŐ TÉRSÉGI SZERKEZETI TERVI ELEMÉK ÉS ÖVEZETEK MÉRETEI

A TERÜLETFEJLESZTÉSRŐL ÉS TERÜLETRENDEZÉSRŐL SZÓLÓ 1996. ÉVI XXI. TÖRVÉNY 23/A. (2) BEK.-BEN FOGLALT SZABÁLYOK ALKALMAZÁSÁHOZ

TÉRSÉGI SZERKEZETI TERV (A módosított 22/2005. (IX. 29.) sz. önk. rendelet 1. melléklete szerint)	
Térségi területfelhasználás megnevezése	Terület (%)*
Erdőgazdálkodási térség	5,06
Építmények által igénybe vett térség	-
Hagyományosan vidéki települési térség	20,86
Mezőgazdasági térség	48,88
Városias települési térség	-
Vegyes területfelhasználású térség	24,08
Vízgazdálkodási térség	1,12
Tervezett nyomvonalas elemek	Hossz (m)
(Sárvár-Cellőmölk-Pápa)-Kisbér-Környe-Tatabánya-Tát új főúti kapcsolat	7 068
Tatabánya déli elkerülő	1 332
Környe-Tata térségi mellékút	4 961
(Velençe-Csákvár)-Oroszlány-Környe térségi mellékút	5 647
71. Vértesi (országos jelentőségű) kerékpárút	10 419
Dunaalmás-Tata-Tatabánya-Környe-Bokod-(Mór) térségi kerékpárút	5 683
Almásfüzitő-Oroszlány 400 kV-os távvezeték	2 145
Százhalombatta-Győr szénhidrogén szállító vezeték	3 884

TÉRSÉGI ÖVEZETEK (A módosított 22/2005. (IX. 29.) sz. önk. rendelet 3.1-3.15 sz. mellékletei)	
Térségi övezet megnevezése	Terület (%)*/ Érintettség (X)**
3.1 melléklet: Magterület	-
3.1 melléklet: Pufferterület	16,00
3.1 melléklet: Ökológiai folyosó	2,47
3.2 melléklet: Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület	1,44
3.3 melléklet: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület	3,10
3.3 melléklet: Erdőtelepítésre alkalmas terület	1,17

3.4 melléklet: Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület	9,53
3.4 melléklet: Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület	0,31
3.5 melléklet: Országos jelentőségű tájképvédelmi terület	-
3.5 melléklet: Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület	16,71
3.6 melléklet: Világörökség és világörökség-várományos terület**	-
3.6 melléklet: Történeti települési terület**	-
3.7 melléklet: Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület	2,16
3.8 melléklet: Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe**	X
3.9 melléklet: Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület**	-
3.10 melléklet: Együtt tervezhető térségek**	X
3.11 melléklet: Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület	-
3.12 melléklet: Nagyvízi meder	-
3.13 melléklet: Földtani veszélyforrás területe**	X
3.14 melléklet: Vízerosziónak kitett terület**	X
3.15 melléklet: Szélerózióknak kitett terület**	X

*A település közigazgatási területének százalékában; **A jelzett övezetek esetén a terv csak a település adott övezettel való érintettségét jelöli (X), pontos területi lehatárolása a településszerkezeti terv feladata

Környe közigazgatási területe:45,34 km²

A 25/2011. (XII. 15.) számú önkormányzati rendelet szerinti térségi szerkezeti terv szerinti mezőgazdasági területfelhasználás területe százalékban kifejezve: 48,88 % (azaz 2216,71 ha).

A tervezett módosítás 275,09 ha mezőgazdasági felhasználású területet érint, amely a térségi szerkezeti tervben előírt terület 12,41 %-a.

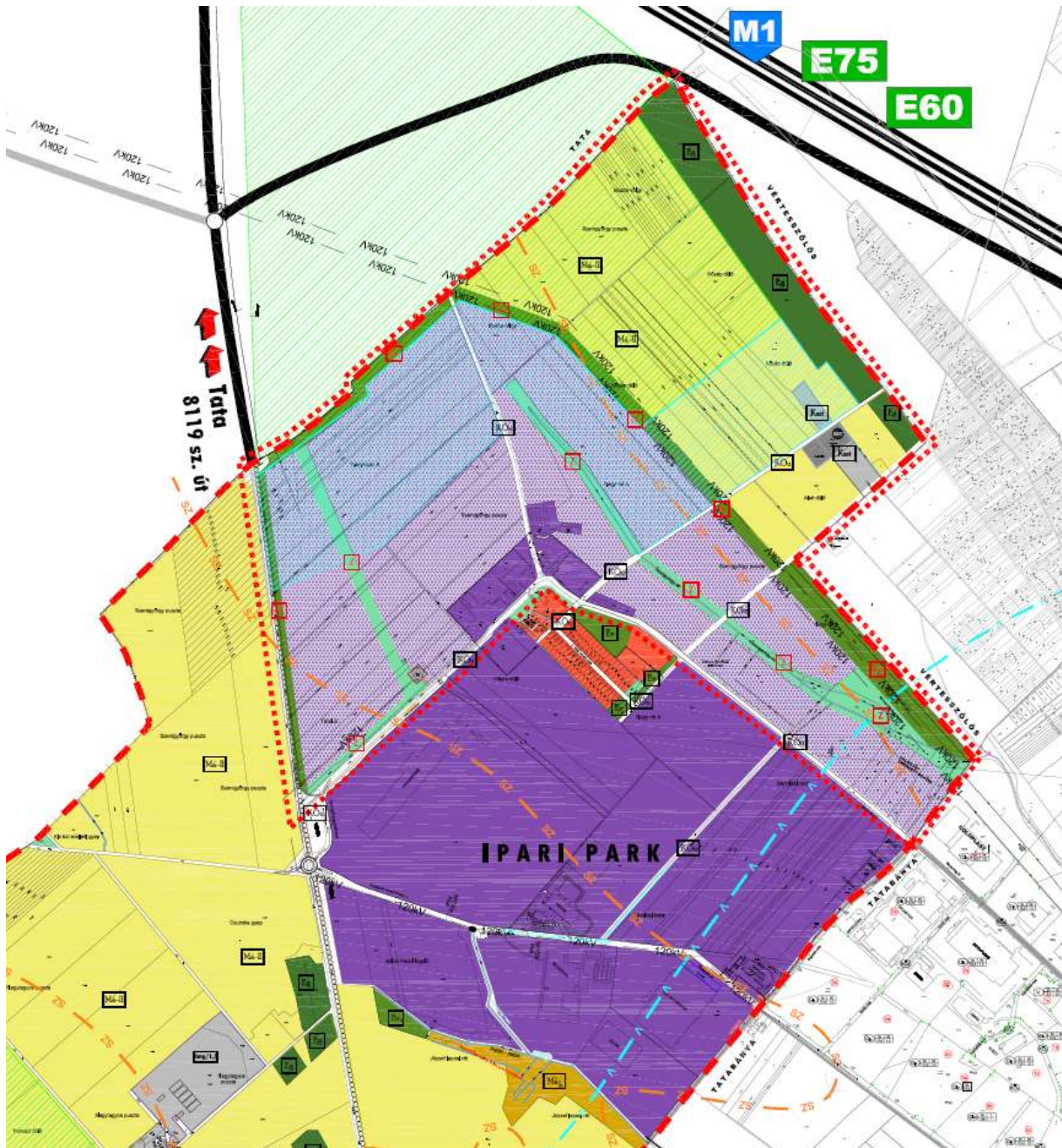
A fentiek alapján a terület átminősítése a 15 % túréshatáron belül van a 2003. évi XXVI. törvény 6. §. (2) b) pontja szerinti 85 % teljesül.

A többi területfelhasználás a módosítás hatására növekszik, így mindegyikről megállapítható, hogy legalább 85 %-ban megmarad.

3. Rendezési terv módosítás

Környe településrendezési terv Ipari Park létesítés tárgyban érintett helyrajziszámok:

0236/1-2, 0237/1-7, 0237/12, 0237/20-41, 0238, 0239, 0240/1-8, 0241, 0242/2, 0242/3-6, 0242/8, 0242/15-33, 0244, 0245/1-2, 0247/1, 0249, 0251/24, 0251/26-27, 0257/16-17, 0258-0260, 0262/1-3, 0262/5-6, 0263, 0270/1, 0270/3-7, 0271-0286, 0287/1, 0287/3-4 helyrajziszámok a meglévő gazdasági területek közvetlen környezetében; továbbá: 0574/12-14, 0574/52-63, 0574/65, 0604/1, 0612/4-7 helyrajziszámok.

A településrendezési terv módosítása során a Környei Ipari Park kialakítás és a meglévő gazdasági területek bővítése a cél. A tervezett gazdasági területek általános mezőgazdasági művelésű területek felhasználásával kerülnek kijelölésre.

Az Étv. 8.§ (2) bek. b) értelmében a rendezési terv módosítása során a biológiai aktivitás érték az átminősítés előtti aktivitás értékhez képest nem csökkenhet a település közigazgatási területén. A számítást a 9/2007. (IV.3.) ÖTM rendelet alapján (az adott terület hektárban mért területnagysága és az adott terület értékmutatójának szorzata) kell elvégezni.

A rendezési terv módosítása során a nagyfelületű ipari terület kijelölés az aktivitásérték csökkenését eredményezi, melyet erdőterületek kijelölésével tudunk kompenzálni. A változásokat mind településszerkezeti tervi, mind szabályozási tervi szinten rögzíteni szükséges. Az erdőterületek kijelölésekor elsősorban az önkormányzat által direkt kompenzációs céllal megvásárolt földterületek, a hatóságok által javasolt helyszínek és az önkormányzat által javasolt területek kerültek bevonásra.

Az Ipari Park kijelölése, a meglévő gazdasági területek bővítése kapcsán készülő rendezési tervben fontos hangsúlyozni, hogy a területek kijelölése nem jelenti automatikusan az egész ipari terület egyszerre történő beépítését. A területhasználat mindenképpen csak ütemezetten történhet, az igények és a rendelkezésre álló gazdasági területek telítettségének viszonya alapján, és a termőfölddel történő takarékos bánásmód elvének szem előtt tartásával.

A tervezett ipari gazdasági terület építési övezeteinek előírásai:

<i>Gípe</i>	<i>SZ</i>		<i>50</i>
	<i>16,0</i>	<i>5000</i>	<i>25</i>

<i>Gípe</i>	<i>SZ</i>		<i>50</i>
	<i>12,5</i>	<i>2500</i>	<i>25</i>

<i>Terület- felhasználás</i>	<i>Beépítési mód</i>		<i>Beépítési százalék (%)</i>
	<i>Építmény magasság (m)</i>	<i>Minimális teleknagyság (m²)</i>	<i>Minimális zöldfelület (%)</i>

A tervezett ipari területen csak a fő gyűjtőutak kerülnek kiszabályozásra. Az ipari területen a szabályozási előírásokban rögzítésre kerül, hogy építési telkeket kialakítani minimum 18 m szabályozási szélességű közlekedési és közmű területéről történő kiszolgálhatóság esetén lehet, mely nehézgépjárművel közvetlenül megközelíthető kapcsolatot biztosít. A kiszolgálótelek besorolása közterület, vagy közforgalom elől el nem zárt magánút lehet. A rendezési tervben az övezeti jel szerinti minimális teleknagyság alapján irányadó telekosztással egy lehetséges felosztást jelölünk. Az ahhoz kapcsolódó lehetséges közlekedési és közmű kiszolgálással. A tervezés során az építési övezeteken belüli feltáróutak irányadó telekosztással kerül jelölésre. A valóságban a konkrét befektetői-, telephelyigények szabják meg majd a teleknagyságokat és ehhez kapcsolódó közmű igényeket és közlekedési kapcsolatokat. A tervezés során elsősorban irányadó és csak a legszükségesebb helyeken alkalmaztunk kötelező szabályozási elemeket.

A „Gípe*” –gal jelölt ipari területen építési telkeket kialakítani min. 18 m szabályozási szélességű közlekedési és közmű területéről történő kiszolgálhatóság esetén lehet, mely nehézgépjárművel közvetlenül megközelíthető kapcsolatot biztosít. A kiszolgálótelek besorolása: közterület, vagy közforgalom elől el nem zárt magánút lehet.

A „**”-gal jelölt ipari területen az építési helyen az építmények a tatabányai meglévő telephellyel egybeépíthetőek.

4. Alátámasztó munkarészek

4.1. Biológiai aktivitásérték számítás

Az Étv. 8.§ (2) bek. b) értelmében a biológiai aktivitás értéke (továbbiakban B.a.) az átminősítés előtti aktivitás értékéhez képest nem csökkenhet a település közigazgatási területén. A számítást a 9/2007. (IV.3.) ÖTM rendelet alapján (az adott terület hektárban mért területnagysága és az adott terület értékmutatójának szorzata) végezzük el:

Környe ipari park bővítése során a rendezési terv módosítása során:

334,73 ha általános mezőgazdasági terület érintett, melyből:
202,97 ha ipari gazdasági terület,
109,16 ha erdőterület,
22,60 ha zöldterület kerül kijelölésre.

Hatályos tervi állapot			
Területfelhasználás	Terület (ha)	Értékszorzó	B.A. érték
mezőgazdasági általános (Ma)	334,73	3,7	1238,501
ÖSSZESEN:	334,73		1238,501

Tervezett állapot			
Területfelhasználás	Terület (ha)	Értékszorzó	B.A. érték
Gazdasági ipari (Gip)	202,97	0,4	81,188
Véderdő (Ev)	109,16	9	982,44
Zöldterület 3 ha felett (Z)	22,6	8	180,8
	334,73		1244,428

A rendezési tervi módosítás előtti állapotban a biológiai aktivitásérték: $1238,501 < a$ módosítással $1244,428$ –re növekszik, mellyel az Étv. előírásai teljesülnek.

4.2. Közlekedésfejlesztési javaslat

Meglévő hálózatok

A tervezett környei ipari park bővítés során a tervezési területet közvetlenül nem határoló, de a gazdasági területek létét közúti kiszolgálás szempontjából meghatározó országos utak:

- északról az M1 autópálya és az 1. sz. országos közút,
- a 8135 sz. (Kisbér-Tatabánya) országos közút.

A tervezési terület közlekedési kiszolgálását a 8119 sz. Tata-Környe-Csákvár országos összekötőút biztosítja.

Az országos közút érintett szakasza teljesen felújításon esett át 2009-2010 években.

A felújítás kapcsán épült meg az Ipari Park elsődleges megközelítését biztosító körforgalmi csomópont. A körforgalmi csomóponthoz csatlakozó Szentgyörgypusztai út a helyi forgalmat és az ipar kiszolgálást is biztonságosan és megfelelő kapacitástöbblettel biztosítja.

A környei ipari park szerves folytatása a korábban kiépített tatabányai ipari parknak, ezért a közlekedési rendszerük is azonos. A Búzavirág (Tatabánya területén) út a 8135 sz. úthoz történő csatlakozás lehetőségét biztosít és egyben feltárási pont az Orgonás utcának (Környe).

22 m-es szabályozási szélessége ennek megfelelően lett kialakítva melyből 6,0 m szélesség Környe területén, 16,0 m szélesség Tatabánya területén van szabályozva.

Fejlesztési elképzelések és javaslatok:

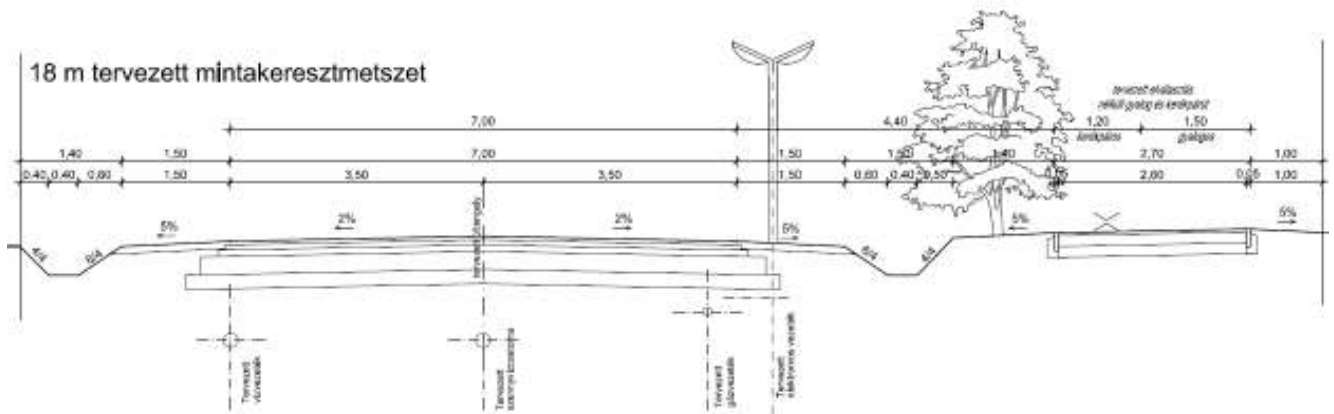
A tervezési területen a Szentgyörgypusztai útra csatlakozva további kettő új gyűjtőút kerül szabályozásra az északi és keleti irányú feltárások lehetővé tétele érdekében, 22 m szabályozási szélességgel.

Tervezett gyűjtőút mintakeresztmetszet:

A tervezés során a további tömbfeltárásokat a szabályozási terv irányadó telekosztással a legkisebb kialakítható telekmérethez kapcsolódó lehetséges feltáróutakkal jelöli. Kötelező előírás azonban, hogy a tervezett telkeket minimum 18 m szélességű közlekedési célú területről kell megközelíteni, melyeknek alkalmasnak kell lenni közmű kiszolgáláson túl, a nehézgépjármű közlekedésre is.

Tervezett feltáróutak mintakeresztmetszete:

A tervezett és a meglévő ipari területeknek jelenleg vasúti kapcsolata nincs.

A jelenleg tervezett bővítésnél felvetődött a vasúti kiszolgálás szükségességének igénye.

Az iparvágány kapcsolat kiépítése a Szent György – ér mentén Tatabánya irányából lenne lehetséges:

Gyalogos kapcsolatok

A tervezett iparterületi fejlesztések közterületi kiszabályozása - amely a gépjárművek közlekedési felülete mellett gondoskodik a gyalogos közlekedési felületek elhelyezhetőségéről is.

Ezek alapján rögzíthető, hogy a majdan kialakításra kerülő közterületi közlekedési nyomvonalakhoz kapcsolódóan szintén a közterületeken a gazdasági telkek előtti telekhatáron járdák megépítése szükséges.

A tervezett beépítések jellege miatt felfestett - kijelölt gyalogátkelő létesítését látjuk indokoltnak.

Kerékpáros kapcsolatok

A tervezett iparterületi fejlesztések közterületi kiszabályozása - amely a gépjárművek közlekedési felülete mellett gondoskodik a kerékpáros közlekedési felületek elhelyezhetőségéről is.

Ezek alapján rögzíthető, hogy a majdan kialakításra kerülő közterületi közlekedési nyomvonalakhoz kapcsolódóan szintén a közterületeken a gazdasági telkek előtti zóldsávokban kerékpárutak megépítése szükséges.

Ez történhet a gyűjtőutak 22,00 m szabályozási szélességén belül önálló egyirányú kerékpárutak építésével, illetve a 18,00 m szabályozási szélességű kiszolgálóutak mentén a járdákkal közös járda és kerékpárutak építésével.

A kiépítendő kerékpárutak nyomvonalát csatlakoztatni kell a már meglévő kerékpárutak szelvényeihez, amelyek így egy közös hálózatot alkothatnak.

Parkolási rend

A tervezett beépítésekhez kapcsolódóan a közlekedési területeken helyezhetők el a közterületi parkolók, melyek kiépítését a gazdasági tevékenységek letelepedése után ütemezetten a szükségletek szerint lehet kiépíteni.

Ezen közterületi parkolók kialakításától függetlenül a gazdasági telkek saját területén kell az OTÉK által előírt parkolási számot biztosítani.

Vasúti közlekedés

Tekintettel arra, hogy a vasúti pályák nyomvonalai a község lakóterületein (belterületén) vannak, így azok nem érintik a javasolt gazdasági területi fejlesztésekkel összefüggő közlekedés nyomvonalának fejlesztését.

A tervezési területen iparvágány fejlesztési lehetőséggel számolva a tatabányai meglévő Ipari park területéről történő átvezetéssel a Szentgyörgy-ér mentén vezetett nyomvonal kiépíthetőségét jelöltük a rendezési terven, mely elképzelést a Tatabányai rendezési terv is tartalmaz, mint lehetséges fejlesztést.

4.3. Közműfejlesztési javaslat

4.3.1. Villamos energiaellátás

Beruházó megnevezése:	Önkormányzat Környe
Tervező megnevezése:	Talent Plan Kft / Nemes László
A vezeték üzembentartó megnevezése:	EON Zrt.,
Létesítmény üzemi feszültsége:	22 kV
A vezetők száma:	3 db
keresztmetszete	240 mm ²
anyaga - típusa	NA2XS(F)2Y 12/20 kV
elrendezése	árokban és védőcsőben

A beruházás célja:

A területen a Beruházó a meglévő Ipari Parkot szándékozik bővíteni.

A tárgyi munka ügyében megbeszéléseket folytattunk az Ipari Park üzemeltető szakembereivel, valamint az Aramszolgáltató E.ON Zrt. területgazdáival, szakembereivel. A megbeszélések szerint a bővítési terület villamos energiaellátását az alábbiak szerint javasoljuk megoldani.

A meglévő villamos hálózat leírása:

A területen jelenleg 20 kV-os és 120 kV-os szabadvezeteki hálózatok találhatók.

Az Ipari Park bővítési területén a szükségesnek ítélt 20 kV-os és 120 kV-os szabadvezeteki hálózatok kiváltására a tervezések folyamatban vannak.

Az új terület 20 kV-os villamos energiaellátását az alábbi módon lehet megoldani:

A terület villamos energiaellátása érdekében egy új 120/20 kV-os állomás kerül felépítésre.

Ettől az állomástól indított, a tervezett területen, az utak egy részén, az utak nyomvonalában kiépítendő, új 20 kV-os földkábel körhálózatról lehetséges a terület villamos energia ellátását megoldani.

Az Ipari Park betelepülő villamos fogyasztói igényeknek megfelelően az (előre lefektetett) 20 kV-os földkábel felhasításával, (szükség szerint toldásával) az igényelt területek súlypontjaiban elhelyezett transzformátor állomásokba történő bekötéssel és beüzemeltetéssel lehet ellátni az új gazdasági területet villamos energiával.

A terület kismfeszültségű villamos energiaellátása:

A telepített transzformátor állomásokról indított kismfeszültségű erőátviteli hálózatok létesítésével, a terület felosztása, a létesítendő utak és a fogyasztók számának függvényében.

A területrendezések megvalósítási folyamatában a többlet villamos energia igényekről előzetes tájékoztatót kell kérni az E-ON Zrt-től. A jövőbeni, aktuális elektromos hálózatokról engedélyezési és kivitelezési tervet kell készíteni, az E-ON Zrt. nyilatkozatának figyelembevételével.

A konkrét megvalósulás során a hálózatépítési munkákra és az új 20kV-os földkábel nyomvonalának és az új transzformátor állomás kiépítésének javasolt helyére, engedélyezési és kiviteli terveket kell készíteni,

amelyekben a részletes leírások fogják tartalmazni az aktuális megoldásokat, az igényelt teljesítmények figyelembevételével.

4.3.2. Gáz energiaellátás

A leendő fogyasztók számára a gázt középnyomású gázelosztó vezetéken célszerű szolgáltatni.

A gázellátást a MOL vezeték közelében, az ún. Szent-Györgypusztai körzeti gáznyomás-szabályzótól lehet megvalósítani. A jelenlegi szabályzó állomás gépészeti berendezését cserélni kell az ipari park várható gázigényének megfelelően.

A majdan betelepülő vállalkozások gázenergia igényét előre nem láthatjuk, de számolni kell alacsony, csak raktárfűtési célú és magas, technológiai célú (pl. szénészem feldolgozás) felhasználással is.

Így az ipari park gázenergia szükségletét a teljes betelepítettség után cca. 6000-8000 Nm³/h értékre becsüljük.

A megfelelő kapacításra bővített körzeti gáznyomás-szabályzótól kiindulva a terület ÉK-i részén két nagyobb keresztmetszetű körvezeték kiépítése célszerű, (egy belső, rövidebb kör, és egy külsőbb elhelyezkedésű hosszabb kör). A közbenső összekötő és párhuzamos vezetékek kisebb keresztmetszetűek lehetnek (D63). Mindkét körvezeték kapcsolódik az ÉK-i irányban húzódó, meglévő D63 méretű vezetékhez, így annak kapacitása jelentősen növekszik.

A terület DK-i részén, az iparvágány környezetében szerényebb gázenergia igényű vállalkozások betelepítését javasoljuk a meglévő D63 méretű gázellátási adottságok miatt (pl. szállítmányozási, raktározási, logisztikai tevékenység).

E területre érinti a Szent-Györgypusztai – Tatabánya nagyközepnyomású gázvezeték nyomvonala, amelynek 7-7 m-es biztonsági övezete a kialakuló ingatlanok beépítését korlátozza. Az érintett ingatlanok száma, az építési korlátozottság mértéke, az estleges kiváltás során a tatabányai összetett fogyasztói körben jelentkező gázszünet kibátása, a kiváltás költségének meghatározása után kell dönteni a nagyközepnyomású gázvezeték ezen szakaszának estleges kiváltásáról.

A terület Ny-i részén a gázelosztó fő gerincvezetékek sugaras kialakításúak, az összekötő vezetékek kisebb keresztmetszetűek (D63).

A középnyomású vezetékeket célszerűen a közlekedési utak mentén, azok szabályozási területén belül kell kialakítani, úgy, hogy a szükséges védőtávolság (4-4 m) közterületen biztosított legyen.

4.3.3. Vízellátás

A tervezett iparterületi fejlesztések biztonságos vízellátása a ma működő vízvezetéki hálózathoz való csatlakozással nem biztosítható, ezért a szolgáltató (Északdunántúli Vízmű Zrt.) nyilatkozata szerint szükség lesz egy második oldali megtáplálás kiépítésére is.

Ezen megtáplálást a Tatabánya – Tata - DN 500/400 - regionális távvezeték nyomvonalához való csatlakozással lehet kiépíteni.

A második oldali megtáplálás DN 300 méretű legyen, amelyet össze kell kötni a jelenleg működő vízellátó rendszer DN 300 méretű vezetékével. Az összekötés lehetséges nyomvonala az Orgonás úttal párhuzamosan kiszabályozott gyűjtőút szabályozási szélessége alatt lehetséges.

A tervezett második ütem kiszolgálására a Búzavirág úton kell kiépíteni a tervezett új gerincvezeték a meglévő NA 100 vezetékkel párhuzamosan vezetve.

A gerincvezetékhez csatlakozó kiszolgáló vezeték ágak körvezetéki hálózatban épüljenek ki minimálisan DN 200 méretben.

Tekintettel a tervezett beépítések magassági viszonyaira egy új nyomásfokozó megépítésével kell számolni amelynek helye Szentgyörgypusztánál kialakítandó 120/20 kV fogadóállomás környezetében (súlyponti hely) valószínűsíthető.

A tervezett gerincvezetékek nyomvonalán a közterületekre előírt oltóvíz mennyiség (600,0 l/s) biztosítására 200,00 m-enként NA 100 kitörésbiztos föld feletti tűzcsapokat kell telepíteni.

Az e feletti oltóvíz szükségleteket az ipari területek tulajdonosainak – saját telken belül kell biztosítani.

4.3.4. Szennyvízellátás

A tervezett iparterületi fejlesztések területéről elvezetendő szennyvizet a közterületen kiépítendő gravitációs szennyvízcsatorna hálózaton keresztül kell és lehet is elvezetni.

Figyelembe véve a tervezett beépítések területének domborzati – magassági adatait – ez Szentgyörgy ér mélyvonalának környezetében valószínűsíthető.

A tervezett második ütem déli oldali beépítésének szennyvízelvezetése a jelenleg működő hálózathoz való csatlakozással valószínűsíthető.

Ezen területek szennyvízei a BRIDGESTONE telephely déli oldalán kiépült szennyvízátelőelő mőtárgy irányába gravitálhatnak.

Ezen területek beépítésének – szennyvízterhelésének- birtokában a jelenleg üzemelő átelőelő gépeinek felülvizsgálata szükség szerint cseréje szükséges.

Abban az esetben , ha tervezett második ütem területén is megépülnek az ipari üzemek az elvezetendő szennyvíz mennyiségének figyelembe vételével meg kell vizsgálni a Tatabánya , Búzavirág úton jelenleg is üzemelő gerinchálózat hidraulikai kapacitását.

A rendelkezésre álló üzemi tapasztalatok alapján prognosztizálható, hogy egy új gerincvezeték kiépítésére lesz szükség, amelyet a Búzavirág úton kiépült gerinccel párhuzamosan kell építeni.

A tervezett második ütemű beépítések szennyvízcsatorna nyomvonalait a kiszabályozott utak szabályozási szélességén belül megépítendő NA 200 – NA 300 KG gerincvezetékekkel lehet biztosítani.

A tervezett nyomóvezeték mérete NA 200 Km lehet, amelyet a tényleges beépítések szennyvízadatainak birtokában lehet méretezni.

A tervezett ipari területek beépítéseiről csak a 28/ /2004.XII.25KvVM. rendeletben előírt minőségű szennyvizet lehet a kiépített közcatornába kivezetni.

A telephelyeken keletkező ipari szennyvizet előtisztítani szükséges.

4.3.5. Csapadékvíz elvezetés

A tervezett iparterületi fejlesztések területéről a megfogott csapadékvizet a meglévő domborzati viszonyok figyelembe vételével , azok részletes vizsgálatával és elemzésével lehet elvezetni.

A tervezett fejlesztési terület mélyvonalában található Szentgyörgy ér lehet az elsődleges befogadó, de az északi területek domborzati magasságai szükségessé teszik azon területek csapadékvizeinek északi (Tata) irányba való elvezetésének szükségességét.

A két befogadási irány felé elvezetendő csapadékvizet a beruházó szándékának megfelelően zárt csapadékvíz csatorna hálózatban , illetve (vagy) nyílt árkok rendszerében lehet elvezetni.

Mindkét rendszer gravitációs – hidraulikailag méretezett rendszer lehet, amelybe a tervezett telephelyek irányából csak az élővízfolyásba megengedett határérték betartása mellett lehetséges a csapadékvizet kivezetése.

A tervezett mindkét rendszer csatlakozási pontja előtt méretezett csapadékvíz késleltető tározó megépítését javasoljuk amelyeknek kiépítésével lehetőség lesz a csapadékvizek szabályozott és mennyiségileg is kontrollált továbbvezetésére. A csapadékvíz visszatartást telken belül kell megoldani. A telekhatáron belül összegyűjtött csapadékvizek 50%-a közvetlenül bevezethető a közterületi csapadékvíz elvezető hálózatba. A fennmaradó 50%-ot telken belül, záportározóban kell visszatartani, melynek térfogatát minimálisan 2 éves, 10 perces csapadékkintenzitás figyelembevételével kell meghatározni.

4.4. Tájrendezés és környezetalakítás

A bővítésre szánt terület a meglévő ipari terület folytatásaként, annak északi részén található. E területen jelenleg zömében szántók, kisebb mezőgazdasági területek, ligeterdő maradványok, valamint egy szórvány lakóterület található.

A terület kiválasztása mellett több érv szól:

1. A már meglévő ipari terület bővítéseként jelenik meg, egy egységes kép kialakításának lehetőségével, kiszolgálva ez által a gazdasági és kereskedelmi terület nagyterjedésű helyigényét,
2. elhelyezkedése miatt jól megközelíthető, úthálózata az országos főúthálózatához jól csatlakoztatható,
3. az üzemeltetés során fellépő esetleges káros környezeti hatások szinte teljesen kivédhetők a lakóterületektől való távolsága miatt,
4. várható gazdasági hozama a környező települések fejlődését is elősegítheti, lakosságmegtartó ill. növelő szerepe új munkahelyek létrejöttével pedig felbecsülhetetlen.

A bővítés, nagysága miatt a tájban is nagy változást okoz. A szántók helyén ipari és kereskedelmi csarnokok, épületek állnak majd, burkolt felületekkel körülvéve.

A tájba illesztés és a biológiai aktivitás érték fenntartása érdekében az egész területet markáns véderdővel kell körülvenni, zöldfolyosót biztosítva a meglévő növény és állatvilág fennmaradása érdekében. A véderdőnek a biológiai aktivitás értékének megtartása mellett közegészségügyi, esztétikai, valamint határoló szerepe is van. Az uralkodó szélirányra merőlegesen telepített fák tompítják a szél erejét, gátolva a szél- és a talajeróziót. A felsorolt funkciók betöltése érdekében a véderdőnek három szintű lomboszáttal kell rendelkeznie.

A területen lévő lakóterületet külön véderdővel kell körülvenni. Az ipari park egyes gazdasági-kereskedelmi területeit telken belül kell fásítani. A földfelületek kialakításánál törekedni kell a három szintű növényzet kialakítására azon belül pedig a minél nagyobb zöldterületek kialakítására.

A véderdők és az egyes gazdasági területek növényzetét az ipari park közlekedési útjai mentén kiültetendő sorfák „zöld folyosóként” kötnék össze, kiültetésükről a véderdők telepítésével egy időben gondoskodni kell. Mind a véderdő, mind a sorfák telepítésére honos fafajok kiválasztása javasolt.

Környezetvédelmi határértékek

Minden területfelhasználás esetén érvényes:

Levegő tisztaság védelem:

A légszennyezettség mértéke alapján a környezetvédelmi és a közegészségügyi hatóság javaslatának figyelembevételével – az ország egyik legszennyezettebb, a 3. Komárom-Tatabánya-Esztergom zónába tartozik.

A kiemelt légszennyező anyagok légszennyezettsége és a határértékek:

Zónacsoport a szennyező anyagok szerint											
	Kén-dioxid*	Nitrogén-dioxid **	Szén-monoxid***	Szálló por* PM ₁₀	Ben-zol/****	Talaj-közeli ózom ¹	PM ₁₀ Arzén* (As)	PM ₁₀ Kadmium* (Cd)	PM ₁₀ Nikkel* (Ni)	PM ₁₀ Ólom* (Pb)	PM ₁₀ benz(a)-pirén* (BaP)
3. Komárom-Tatabánya-Esztergom	E	C	F	D	E	O-I	D	E	F	F	B
mértékegység	µg/m ³	µg/m ³	mg/m ³	µg/m ³	mg/m ³	mg/m ³	ng/m ³	ng/m ³	ng/m ³	µg/m ³	ng/m ³
Levegőminőségi értékek	50-75	100-105	<2,5	30-50	2-3,5	>120	3,6-6,0	2-3	<10	<0,15	>1,0
Határérték	125	100	5	50	5	célérték 120	6	5	20	0,3	1

*24 órás átlaghoz viszonyítva

**1 órás átlaghoz viszonyítva

***8 órás mozgó átlag

****éves átlag

1 mérési program alapján

Vízminőségi követelmények

Környe a felszín alatti víz szempontjából érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő település.

A közcsatornába bocsátható szennyvizek egyes szennyezőanyag tartalmának küszöbértékei

Sor-szám	Megnevezés	Időszakos vízfolyásba való közvetett bevezetés esetén	Egyéb befogadóba való közvetett bevezetés esetén
1.	pH	6,5 alatt; 10 felett	6,5 alatt; 10 felett
	Szennyező anyagok	Küszöbérték (mg/l)	
2.	Dikromátos oxigénfogyasztás KOI ₆	1000	1000
3.	Biokémiai oxigénigény BOI ₅	500	500
4.	Összes szerves nitrogén öN _{ásv}	120	120
5.	Összes nitrogén öN	150	150
6.	Ammónia-ammónium-nitrogén	100 ⁽¹⁾	100 ⁽¹⁾
7.	10' ülepedő anyag	150 ⁽²⁾	150 ⁽²⁾
8.	Összes foszfor, P _{összes}	20	20

Területfelhasználástól és környezettől függő határértékek, előírások:

Ipari parki (jelentős mértékben nem zavaró) gazdasági területek (Gip)

Levegőtisztaság védelem

A tervezett és meglévő pontforrások szennyezőanyag kibocsátása nem lépheti túl az engedélyben megadott, tevékenységtől függő technológiai ill. általános határértékeket. Új pontforrás szennyezőanyag kibocsátása a levegő minőségét nem ronthatja.

A helyhez kötött diffúz légszennyező forrást úgy kell kialakítani, működtetni, fenntartani, hogy abból a lehető legkevesebb légszennyező anyag kerüljön a környezetbe. Bejelentésre kötelezett helyhez kötött diffúz légszennyező forrás létesítéséhez, meglévő bővítéséhez, rekonstrukciójához, felújításához, korszerűsítéséhez, az alkalmazott technológia váltásához (a továbbiakban együtt: létesítéséhez), működésének

megkezdéséhez, működtetéséhez a más engedélyező hatóság hiányában a környezetvédelmi hatóság engedélye szükséges.

A szennyvizek (csapadékvizek) befogadóba (felszíni vízbe) való közvetlen bevezetésnél a 2. egyéb védett területek kategóriába tartozó főbb kibocsátási határértékek:

Sor-szám	Megnevezés	Területi kategória
		2. Egyéb védett területek befogadói
1.	pH	6,5-9
	Szennyező anyagok	Határérték mg/
2.	Dikrotmátos oxigénfogyasztás KOI _k	100
3.	Biokémiai oxigénigény BOI ₅	30
4.	Összes szerves nitrogén $\Sigma N_{\text{szv}}^{(8)}$	30
5.	Összes nitrogén ⁽⁸⁾	35 ⁽¹⁾
6.	Ammónia-ammónium-nitrogén ⁽⁸⁾	10
7.	Összes lebegőanyag	50
8.	Összes foszfor, P _{összes}	5 ⁽¹⁾
18.	Coliform szám (i =individuum=egyed) ⁽⁵⁾	10 i/cm ³

Zajvédelem

Környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek:

üzemi és szabadidős létesítményektől származó zaj terhelési határértékei a zajtól védendő területeken

Üzemi zajforrás zajkibocsátási határértékét a zajforrás hatásterületére kell megállapítani

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (L _{TH}) az L _{AM} megítélési szintre*(dB)	
		nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra
4.	Gazdasági terület	60	50

4.5. Örökségvédelmi hatástanulmány

Régészeti lelőhelyek Környe község területén

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY-RÉGÉSZETI SZAKTERÜLETI RÉSZ

Bevezetés

Környe Község Önkormányzata hosszú távra szóló Településrendezési Tervet készített a jogszabályi előírásoknak megfelelően. A 2001. évi LXIV. tv. 66. § (2) bekezdés alapján a Településrendezési Tervhez kulturális örökségvédelmi hatástanulmány szükséges, mely a 4/2003. (II.20.) NKÖM rendelet 5. § (2) bekezdés értelmében az 1997. évi LXXVIII. tv. 9. § (3) bekezdése alapján a véleményezésre kerülő tervek kötelező alátámasztó munkarésze. Az alábbi régészeti tanulmány Környe község közigazgatási határain belüli területre a KÖH által előírt léptékű – csatolt - térképen jelölt területekre vonatkozik. A régészeti lelőhelyként megjelölt területek megyei és országos múzeumi adattári adatok

(Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest; Kuny Domokos Múzeum, Tata); terepbejárások 2007- 2010; lakossági adatszolgáltatás 2002-2010; KÖH közhiteles nyilvántartási adatok; légifotók (ELTE BTK Régészettudományi Intézet, Légifotó gyűjtemény; PTE BTK Légitrégészeti Téma); korábban készített részterületekre vonatkozó hatástanulmányok adatai valamint a régészeti feltárások és szakirodalom – ld. az Irodalomjegyzéket - alapján kerültek megjelölésre. A csak felszínen azonosított lelőhelyek ábrázolt kiterjedése általában nagyobb a tényleges lelőhelynél, a területre jellemző intenzív és évszázadok óta folytatott mezőgazdasági munkák miatt. A 'szétszántott' lelőhelyek pontos határainak megállapítása első körben célzott további terepbejárások, esetleg geofizikai mérések, folytatólagosan próbafeltárások által lehetséges. Az összeállításban a terepen igazolt lelőhelyek szerepelnek.

Nincsenek benne a légifotók alapján feltételezhető lelőhelyek, amelyekről szintén készült összeállítás és arra utal, hogy a községi területen a jelenleg igazolt lelőhelyeknél jóval több lelőhely létezik, amelyek felbukkanása bármilyen földmunka közben várható, és megelőző feltárást vagy leletmentést vonhat maga után.

Az alábbi munkát (részben és egészben) az 1999. évi LXXVI. tv. alapján szerzői jogvédelem illeti meg. A tanulmányt csak annak megrendelője jogosult a szerzővel való megállapodás szerinti meghatározott célra felhasználni. Átdolgozására, bővítésére, harmadik személy részére nyújtott szolgáltatásként vagy mások részére készített tanulmány részeként való átengedésre illetve nyilvánosságra hozására csak a szerző hozzájárulásával kerülhet sor [vö. 17/2002. (VI.21.) NKÖM rendelet 7. §, valamint a 47/2001. (III.27.) Kormányrendelet szabályai].

Jogszabályi háttér

- 1957. évi 14. törvényerejű rendelet a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelme tárgyában Hágában, 1954. évi május hó 14. napján kelt nemzetközi Egyezmény, valamint az ahhoz csatolt jegyzőkönyv (a kulturális javak háború idején megszállott területről való kivételének tilalma tárgyában) kihirdetéséről;

- 1979. évi 2. törvényerejű rendelet a kulturális javak jogtalan behozatalának, kivételének és tulajdona jogtalan átruházásának megakadályozását és megelőzését szolgáló eszközökről szóló, az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Közgyűlése által Párizsban az 1970. évi november hó 14. napján elfogadott Egyezmény kihirdetéséről;

- 1985. évi 21. törvényerejű rendelet a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló, az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete Általános Konferenciájának ülésszakán Párizsban, 1972. november 16-án elfogadott Egyezmény kihirdetéséről;

- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről (különös tekintettel a földvárak és kunbalmok néven itt védett tájlelemként szereplő lelőhelyekre);

- 196/1996. (XII. 22.) Kormányrendelet a mentésben való részvétel szabályairól, a polgári védelmi szakhatósági jogköréről és a miniszterek polgári védelmi feladatairól

- 1997. évi CXL. törvény (különösen a 38-49. §) a múzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről;

- 15/1998. (III. 31.) MKM rendelet a helyi önkormányzatok könyvtári és közművelődési érdekeltiség-növelő támogatásáról;

- 161/1998.(IX.30.) Kormányrendelet a nemzeti kulturális örökség miniszterének feladat- és hatásköréről;

- 5/1999. (III. 26.) NKÖM rendelet a közművelődési feladatellátás országos szakfelügyeletéről -

20/1999. (XII. 26.) NKÖM rendelet a múzeális intézményekre vonatkozó szakfelügyelet rendjéről;

- 1/2000. (I. 14.) NKÖM rendelet a kulturális szakemberek szervezett képzési rendszeréről, követelményeiről és a képzés finanszírozásáról (módosította a 13/2000 (VII. 11.) NKÖM rendelet);

- 18/2000. (XII. 18.) NKÖM rendelet a kulturális szakértők működésének engedélyezéséről és a szakértői névjegyzékek vezetéséről;
- 149/2000. (VIII. 31.) Kormányrendelet a Magyar Köztársaság Kormánya és az Európa Tanács tagállamai között, 1992. január 16-án kelt, Valettában aláírt, a régészeti örökség védelméről szóló Európai Egyezmény kihirdetéséről;
- 2001. évi XXVIII. törvény a lopott vagy jogellenesen külföldre vitt kulturális javak nemzetközi visszaadásáról szóló, Rómában, 1995. év június hó 24. napján aláírt UNIDROIT Egyezmény kihirdetéséről;
- 2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről;
- 2001. évi LXXX. törvény a jogellenesen kivitt kulturális javak visszaszolgáltatásáról;
- 16/2001. (X. 18.) NKÖM rendelet a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal eljárására vonatkozó szabályokról;
- 17/2001. (X. 18.) NKÖM rendelet a kulturális javak kiviteli engedélyezésének részletes szabályairól;
- 18/2001. (X. 18.) NKÖM rendelet a régészeti lelőhelyek feltárásának, illetve a régészeti lelőhely, lelet megtalálójára anyagi elismerésének részletes szabályairól (módosítása folyamatban);
- 47/2001. (III. 27.) Kormányrendelet a múzeális intézményekben folytatható kutatásról;
- 190/2001. (X. 18.) Kormányrendelet a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal létrehozásáról;
- 191/2001. (X. 18.) Kormányrendelet az örökségvédelmi bírságról;
- 3/2002. (II. 15.) NKÖM rendelet a kulturális örökség védetté nyilvánításának részletes szabályairól;
- 17/2002. (VI. 21.) NKÖM rendelet kulturális örökség hatósági nyilvántartásáról;
- 4/2003. (II. 20.) NKÖM rendelet örökségvédelmi hatástanulmányról;
- 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól
- 2005. évi LXXXIX. törvény a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. Törvény módosításáról;
- 10/2006. (V. 9.) NKÖM rendelet a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal eljárásaira vonatkozó szabályokról;
- 324/2010 (XII.27) Korm.rendelet a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalról

-
- BTK (az 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről) vonatkozó paragrafusai: 159.§ háborús fosztogatás; 160.§ bűnös hadviselés; 216.§ a műemlékek megrongálása; 216/A.§ a kulturális javak megrongálása; 216/B.§ visszaélés kulturális javakkal; 312.§ csempészet és vámorgazdaság; 316.§ lopás; 317.§ síkkasztás; 324.§ rongálás; 325.§ jogtalan eltulajdonítás; 326.§ orgazdaság.
  - 218/1999. (XII. 28.) Kormányrendelet az egyes szabálysértésekről vonatkozó paragrafusai: 144.§ régészeti szabálysértésről; 145.§ kulturális javak engedély nélküli másolásáról; 146.§ kulturális javakkal kapcsolatos köteleességek elmulasztásáról.
- Altalában a 2001. évi LXIV. törvény és végrehajtási rendeletei, illetve ezek módosításai alapján kell eljárni, amelyek szerint a régészeti területeket három kategóriába lehet besorolni.

1. fokozottan vagy kiemelten védett régészeti lelőhelyek:

- 2005. évi LXXXIX. tv. 26. § (1)-(2) bekezdés: A KÖH hatósági engedélyre szükséges védett régészeti területen bármilyen, a talajt 30 cm-nél mélyebben bolygató, vagy a terület jellegét megváltoztató, más hatósági engedélyhez nem kötött tevékenység végzéséhez. A KÖH határozatának hiányában semmilyen munka nem végezhető. Egyebekben mindenben az adott területre a régészeti védelmet elrendelő miniszteri rendeletben (a korábbiak esetében határozatban) foglaltakat kell követni és betartani.

2. nyilvántartott régészeti lelőhelyek:

- 2001. évi LXIV. tv. 11. §: A régészeti lelőhelyek e törvény erejénél fogva általános védelem alatt állnak.

- 2005. évi LXXXIX. tv. 26. § (3)-(4) bekezdés: Régészeti lelőhelyek és régészeti védőövezetek esetében a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal szakhatóságként jár el az alábbi kivételekkel. A 2005. évi LXXXIX. tv. 26. § (1)-(2) bekezdés értelmében a 30 cm mélységet meghaladó tereprendezési munkálatokhoz, illetve minden egyéb, az örökségi elemek jellegét és megjelenését érintő munkavégzéshez – amennyiben más hatóság engedélyéhez ez nincs kötve

– a KÖH hatósági engedélye szükséges.

- 2005. évi LXXXIX. tv. 28. §: Kérelemre a KÖH köteles a majdani a hatósági vagy szakhatósági engedélyének feltételeiről előzetesen nyilatkozni. Az engedélyezési eljárás miatt célszerű már a tervezés előtt, vagy annak megkezdésekor a Hivatal előzetes nyilatkozatát kérni, hogy az adott beruházáshoz, hasznosításhoz (pl. építkezés, művelési ág változtatása, halastó kialakítása, stb.) hozzá fognak-e járulni, s ha igen, akkor milyen feltételekkel. Így a később megvalósíthatatlannak minősülő fölösleges tervezés, illetve a feltárás miatt történő nem várt időbeli csúszás és költségnövekedés kiküszöbölhető vagy előre kalkulálható lesz.

- 2005. évi LXXXIX. tv. 8. § (1)-(2): A földmunkával járó fejlesztésekkel a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal által nyilvántartott régészeti lelőhelyeket el kell kerülni. Ha a lelőhely földmunkával való elkerülése a fejlesztés, beruházás költségeit aránytalanul megnövelné, vagy a beruházás másból nem valósítható meg, a beruházással veszélyeztetett területet előzetesen fel kell tární. Ennek részeként – ha a KÖH nem rendelkezik másként – a lelőhelyen először próbafeltárást kell végezni. A régészeti érintettség mértékétől függően, bizonyos esetekben, a KÖH régészeti megfigyelést írhat elő.

- 2001. évi LXIV. tv. 22. és 23. §; 18/2001 NKÖM rendelet 14. §: A beruházás feltételeként adott esetben előírt régészeti feltárás költségei mindig a beruházót terbelik, mivel az ő érdeke a már ismert lelőhely megbolygatása. A régészeti feltáráshoz vonatkozó szerződést a beruházónak minden esetben a területileg illetékes múzeummal kell megkötnie. Ez általában a megyei, egyes területeken a helyi (városi) múzeum. A szerződés érvényességéhez a Hivatal jóváhagyása szükséges. Magát a feltárást bármelyik, a régészeti feltárások végzésére jogosult intézmény elvégezheti, amennyiben a szerződő felek erről megállapodásra tudnak jutni. A feltáráshoz jogosult intézményeket a 18/2001. (X.18.) NKÖM rendelet 2. § sorolja fel.

Nyilvántartott régészeti lelőhelyen a lelőhely jelenlegi használati módját csak akkor kell korlátozni, ha annak folytatásától a lelőhely súlyosan károsodhat, vagy fennáll a megsemmisülés veszélye. Ugyanez vonatkozik az ott a Hivatal hozzájárulásával végzett tevékenységekre is: amennyiben ennek során előre nem kalkulálható örökségvédelmi érdek merül fel, vagy nem várt jelenség mutatkozik, a végzett tevékenységet korlátozni kell. A Hivatalnak a munka felfüggesztése esetén lehetősége van régészeti védelem megindítására, illetve annak megvalósulása esetén kiszabásának kezdeményezésére. A 2005. évi LXXXIX. tv. 9. § értelmében a régészeti lelőhelyen kívüli végzett földmunka során előkerülő régészeti jelenségek feltáráshoz a 2001. évi LXIV. tv. 22. § (3) bekezdésében foglalt feltételekkel szerződés köthető (vagyis a beruházás mentő feltárással történő szükség szerű ideiglenes fennakadása elkerülhető, illetve annak ideje csökkenthető, ha a beruházó a feltárást önszántából megfinanszírozza).

- 2001. évi LXIV. tv. 82-85. §; 191/2001 Kormányrendelet, ill. 2005. évi LXXXIX. tv. 37. § (1): A védelem alatt álló kulturális örökségi elemekben (védett vagy nyilvántartott régészeti lelőhelyek) vagy a leletekben okozott kár, illetve ezek megsemmisítése, megrongálása, vagy veszélyeztetése büntetendő cselekmény: örökségvédelmi bírság kiszabásával jár, ill. bizonyos esetekben e cselekedet a BTK hatálya alá esik. A nyilvántartott régészeti lelőhelyek a III. kategóriába tartoznak, vagyis a bírság a kötelezettségzegés vagy a károkozás mértéke szerint 10 ezer forinttól 25 millió forintig terjedhet, míg

védett lelőhelyek esetében e tétel elérheti a 250 millió forintot is. BTK-ba ütköző cselekedet pénzbírságot, vagy legfeljebb 5 évig terjedő szabadságvesztést eredményez.

3. régészeti érdekű területek (illetve valamely tevékenység során bárhol újonnan észlelt régészeti lelőhely előkerülése esetében):

- 2005. évi LXXXIX. tv. 7. § 17: Régészeti érdekű területnek számít minden olyan területrészt, ahol régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető. Így ide kell sorolni minden talajbolygatással járó tevékenység végzésére kiszemelt területet is. E területekre ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint a beruházás során nem várt módon előkerülő régészeti leletekkel és objektumokkal fedett területekre. Az ilyenkor követendő eljárásban a helyi önkormányzat is feladatot kaphat.

- 2001. évi LXIV. tv. 24. és 25. §; 18/2001 NKÖM rendelet 15. §: Amennyiben ezeken a nem ismert és így hivatalosan nyilván nem tartott régészeti lelőhelyeken régészeti jelenség vagy lelet kerül elő, a végzett tevékenységet abba kell hagyni, és a helyszín vagy lelet őrzése mellett értesíteni kell a jegyzőt, aki a területileg illetékes múzeum és a KÖH szakmai bevonásáról köteles gondoskodni. A bejelentési kötelezettség a felfedezőt, az ingatlan tulajdonosát, az építetót és a kivitelezőt egyaránt terheli. A múzeum 24 órán belül írásban köteles nyilatkozni a munka folytathatóságáról. A szükséges beavatkozás költségeit (amennyiben időközben a KÖH nem regisztrált lelőhelyet a helyszínen) a feltárással jogosult intézmény köteles állni.

- 2001. évi LXIV. tv. 26. §; 18/2001 NKÖM rendelet 16. §: A lelet, illetve a lelőhely bejelentőjét jutalom illeti meg, amely nemesfémek esetében nem lehet kisebb a beszolgáltatott lelet nemesfém tartalmának piaci értékénél. A nyilvántartásban nem szereplő Régészeti lelőhelyben vagy az onnan származó leletekben okozott kár, illetve ezek megsemmisítése ugyancsak büntetendő cselekmény (BTK hatálya alá esik).

- 4/2003. (II.20.) NKÖM rendelet: A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal a rendeletben foglalt esetekben és tartalommal örökségvédelmi hatástanulmány elkészítéséhez kötheti szakhatósági állásfoglalásának megadását. Ez lényegében a már ismert lelőhelyek esetében a nagyobb felületet érintő, 1ha területet vagy 500m² épület-alapterületet meghaladó méretű, illetve bizonyos nyomvonalas létesítményekre, vízügyi létesítményekre, bányatelkekre és tereprendezésre vonatkozó beruházásokra érvényes bármely területen. A tanulmány elkészítése a beruházót terheli, készítésére a nevezett rendeletben feljogosítottak vállalkozhatnak.

A hatástanulmány

A 2001. évi LXIV. törvény 66. § (2) bekezdés alapján készítendő hatástanulmányok tartalmi követelményeit részletesen tartalmazza a 4/2003. (II.20.) NKÖM rendelet melléklete.

Ugyanezen rendelet értelmében a hatástanulmány régészeti szakterületi részét csak felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkező személy készítheti. A hatástanulmány készítője jogosultságán túl egyben nyilatkozik arról is, hogy a tervezett megoldás megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak.

A 4/2003. (II.20.) NKÖM rendelet mellékletének követelménye szerinti tartalom és szöveg:

1. Vizsgálat - szöveg, térképi ábrázolás, fotók azonosításra alkalmas adatokkal és formában:

a) történeti leírás, régészeti örökség

Környe község Komárom-Esztergom megyében Tatabányától déli irányban 5 km-re terül el.

Területe 45,37 km², amelyhez még Környebánya, Szentgyörgypusztá, Tagyospusztá és Irtáspusztá is hozzátartozik (vö. BALOGH L. – ÖRDÖGH F. szerk., Komárom megye földrajzi nevei, Budapest 1985 és a mellékelt térképet).

A község mai területét az őskortól napjainkig folyamatosan lakták; paleolitikumi, neolitikumi, bronz és vaskori, római kori, népvándorláskori és középkori régészeti leletek, emlékek ismertek a terület egyes részeiről (vö. alább a lelőhely listát).

Feltehetőleg bronzkori földvár állt a ma közel teljesen beépített Leshegy tetején; a vaskori lakosságnak kerámia tárgyai illetve a római korban továbbélő hagyományai ismertek, amit pl. a három ismert környei kocsitemetkezés is alátámaszt. A római korban, principatuskori civil település illetve később későrómai erőd állt a területen, amely a civil településre épült. A civil település nyomai a község területéről előkerült római feliratos emlékek, a gazdag kerámiaanyag és az épített útszerkezet egyes elemei, amelyek közül a főút egy szakasza még a XVIII. században is hosszan látszott Bél Mátyás leírása szerint. A XIII. század végi krónikás, Kézai Simon a honfoglalás leírásakor a bánhidai csata vesztesének Szvatopluknak menedékeként említ egy a közelben fekvő várost, amelynek falai közé húzódott be a menekülő. Az adat az akkor még álló környei későrómai erődre vonatkozhat, amelynek egy tornyát a XVIII. század első felében Bél Mátyás még látta. Az erőd neve Soproni Sándor szerint feltehetőleg *Vincentia* volt, és dalmata lovasság állomásozott benne (vö. NOTITLA DIGNITATUM XXXIII. 59). A környei avar temető és avar leletek a népvándorláskori lakottságát mutatják a területnek. Esetleg ehhez az avar korszakhoz tartozhattak a kettős köralakú objektumok, amelyeket légifotó alapján lehetett azonosítani (ld. térkép). A középkori településtörténet kezdete nem ismert pontosan, de az Árpád kora tehető. A község első okleveles említése 1238-ból származik, amelyben Kernye néven a Csák nemzetség birtokaként van megnevezve. Igazgatásilag egy ideig Gesztes várához illetve Gerencsér várához tartozott. 1526-ot követően a törökök felperzselték a községet. A XVII. század elején protestáns magyar lakosság települt be (gróf Csáky László által), majd 1745 után katolikus német lakosság (gróf Esterházy József által). A XVIII. század második felében készített pecsétjén "Köves Környe" néven szerepel a falu. A jelző a község területén fellelhető nagymennyiségű, a római korban felhasznált és innen továbbszállított – 'exportált' - kőanyagának köszönhető. A község területén birtokos Esterházyak építtették a balastavat a XVIII. században az Által-ér (volt Rákos patak) elrekesztésével. A gát mai napig fennáll, építési felirata is megvan, műemlékként tartható számon. Gazdasági birtokközponttal rendelkezett a Feszty család is a község központjában. A birtokközpont épületeit az egykori római erőd belső épületeinek pontos felhasználásával alakították ki. A falu központjában 1757-ben épített templomot Fellner Jakab, amelyet leégése után 1865-1866-ban Ybl Miklós építtetett újjá. Az 1880-as években épült az iskola (ma Régi Iskola), az óvoda, a postahivatal és a községháza. A mai községháza viszont a két világháború között épült. A község tágabb környezetében, a közigazgatási területen belül helyezkedett el Posztóczky Károly földbirtokos erdőtagyosi csillagvizsgálója és meteorológiai megfigyelőállomása. 1902-ben épült a Tatabánya-Környe-Kisbér-Pápa vasútvonal. 1912-től szénbányásztak a község területén, valamint vízi és hengeralmot építettek. 1949-től a termelőszoövetkezet kezelésében álltak a környei termőföldek. A TSZ logisztikai épületeinek létrehozása több lelőhelyet is érintett. A község terjeszkedése illetve az építkezések során több régészeti lelőhely ismertté vált a területről. Emellett a környei későrómai erőd és belső épületeinek hatalmas mennyiségű kőanyagát nem csak a község épületeibe használták fel, hanem a szomszédos települések épületeibe is szállították. (ld. az IRODALOMJEGYZÉKet).

*A község a XVIII. század végén a XIX. század elején
(1. katonai felmérés sect. Nr. 50 col. NR XXIX)*

b) természet, táj, tájhasználat - településhálózat és településszerkezeti összefüggések

Környe területe a Vértes hegységtől nyugatra – északnyugatra fekszik; az Által-ér völgy kistájhoz tartozik, az Által-ér (korábban Rákos patak) két oldalán helyezkedik el. Vízrajzilag a kistájhoz az Által-érnek (51 km, 563 km²) Vértesszőlős feletti völgye tartozik ide, mérsékelten vízszegény terület. „A talajvíz 4-6 m között mindenütt elérhető, mennyisége is számottevő, 3,5 l/s.km². Növényzete a Bakony-Vértesi flórajárásba (Vesprimense) sorolódó kistáj potenciális erdőársulásai között a cserszömöréc karszttbokorerdők (*Cotino-Quercetum pubescentis*), a karszttölgyesek (*Orno-Lithospermo-Quercetum pubescenti-cerris*), az elegyes karszterdők (*Fago-Ornetum*) és a gyertyános kocsánytalan tölgyesek (*Quercus petraeae- Carpinetum*) az elterjedtebbek. Az agyaghemosódásos barna erdőtalajok a kistáj területének 42%-át borítják. Periglaciális üledéken képződött, homokos mechanikai összetételű, azon belül löszös alapközeten kialakult, homokos vályog mechanikai összetételű talajok. ...Az Által-ér völgy mindkét oldalán homokos-kavicsos medenceperemi bordalékkúp-síkságot találunk” (vö. MAROSI S. – SOMOGYI S. szerk., Magyarország kistájainak katasztere, Budapest 1990, 666-668).

Településtörténeti szempontból az Által-ér, s a hozzá itt csatlakozó patakok (Mihályi-patak, Haraszti-patak, Környei vízfolyás) völgyét kísérő dombhátak a meghatározóak. A falu határát gazdagon termő talaj borítja, amin magas termőátlagot hozó búzát és kukoricát termelnek (vö. FÜRÉSZNÉ

MOLNÁR A. főszerk., Komárom-Esztergom megye kézikönyve – Handbook of Komárom-Esztergom County, ALFADAT – CEBA 1997, 535). Ezen kívül szőlőtermelésre is alkalmas a helyi termőföld.

c) településkép és utcaképek

Meghatározó településképi elem: Környe tó és környéke

A településkép összességében rendezett, jó léptékű épületállományt mutat. A község eredeti szerkezetalkotó útjain (Alkotmány u., Beloianisz utca, Rózsa Ferenc u., Hegyalja u., Leshegyi u., Dózsa György u., Április 4. u.) a település jellegzetes ÉK-i, DNY-i tengelyét övezik. Az utak természetes, kanyargós szövetszerű hálózata nagyon kellemes utcaképet eredményez. (Hegyalja u., Dózsa György u., Somlói u., Leshegyi u.)

A település különleges üde színfoltja a környei tó és környéke, amelynek Somlói út menti szakasza szépen rendezett, egyéb part menti területein további pénzügyi lehetőségek figyelembevételével jól fejleszthető területek vannak.

A település szépen felújított foltja a Polgármesteri Hivatal és környezete. A közterületi fejlesztés kiterjesztése a Környei Öreg tó irányába a Váci utca mentén indokolt.

d) településszerkezet és területhasználat

A település külterületének jelentős része mezőgazdasági művelés alatt áll, kisebb része erdő, kert és egyéb terület. A jelenlegi mezőgazdasági művelés az erdő- és

gyepgazdálkodás a kulturális örökség ismert elemeit nem sérti.

e) településkarakter: telekszerkezet és telekhasználat, beépítési mód és épülettípusok

A településkarakter: telekszerkezet és telekhasználat a Beloiannis utca és Tópart utca keresztezésétől az Ady Endre utcáig nyúló ősi telekszerkezet még megőrzésre került. Itt a lakó telkek általában 12 m szélesek és ~150 m mélyek. Beépítésük szinte mindenhol oldalhatáron álló. A településen ma már ezt a nagyon kis részét képező ősi magon kívül (~10%) alapvetően a modern kor elvárásaihoz igazodó építési telkek alakultak ki. A telkek 17 m szélesek és 30 m mélyek, oldalhatáron álló beépítésűek. A lakótelkeken az igények már nem a kertműveléshez köthetőek. Hosszútávon előre vetíthető igény merülhet fel a régi típusú (hosszú) telkek megosztása érdekében, de ez jelenleg nem tárgya a rendezési tervnek.

Az épülettípusok:

A település jellegzetes lakóház-típusa utcára merőleges gerincű oromfalas, nagy teljes kontyos fedélszék. Teljes konty esetén utcafronton emelet attikával, ezáltal jellegzetes kétoldali attikafedéssel kialakult jelenik meg. Gyakori a csüngő ereszes, vagy téglaszloppokkal alátámasztott tornác kialakítás (Dózsa György u.)

Házstípusok: Helyenként előforduló háztípus még a vélhetően 60-as évek elején épült Manzard jellegű tetődommal épült négyzetes -vagy "L" alaprajzú lakóház, illetve az 1970-es években épült nyeregtetős épületek, jellemzően alagsor + földszint + tetőtérbeépítéssel. A 80-as 90-es évek utcára merőleges gerincű nyereg- illetve csonkakontyos nyeregtetői is jellegzetes utcaképeket alkotnak (pld. Hegyalja utca)

f) védettségek: régészeti és műemléki, területi és egyedi

Országos régészeti – területi - védettséggel rendelkeznek a következő helyek Környe község belterületén, amelyek a római kori civil települést, a későrómai erődöt, római kori temetőrészeket, avar kori telepnyomokat és temetőrészeket fednek le.

Környe Belterület: (térképen 1. szám)

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOVS x: 244971

EOVS y: 595925

Hrsz.: Környe 1; Környe 2/1; Környe 2/2; Környe 2/3; Környe 3; Környe 4; Környe 5; Környe 7/1; Környe 7/2; Környe 8; Környe 10; Környe 11; Környe 13; Környe 14; Környe 15/1; Környe 15/2;

Környe 16; Környe 17; Környe 0669/4; Környe 0669/5; Környe 262/3; Környe 290; Környe 2/4; Környe 2/5; Környe 9; Környe 12; Környe 18; Környe 19; Környe 20; Környe 69; Környe 689; Környe 729; Környe 763; Környe 764; Környe 0668/2; Környe 0668/3; ; Környe 0668/4; Környe 0668/5; Környe 0668/6; Környe 262/2; Környe 21; Környe 23; Környe 24; Környe 25/1; Környe 25/2; Környe 25/3; Környe 26; Környe 27; Környe 28; Környe 29/1; Környe 29/2; Környe 30/2; Környe 30/1; Környe 261; Környe 262/4; Környe 273; Környe 274; Környe 275; Környe 276; Környe 277; Környe 278; Környe 279; Környe 282/2; Környe 283; Környe 284; Környe 285; Környe 286/2; Környe 287/2; Környe 287/3; Környe 288; Környe 289; Környe 291/2; Környe 291/1; Környe 292/2; Környe 292/1; Környe 293/1; Környe 293/2; Környe 294; Környe 295; Környe 296; Környe 297/1; Környe 297/2; Környe 298/2; Környe 298/1; Környe 299/2; Környe 299/1; Környe 300; Környe 301/2; Környe 387; Környe 388; Környe 767; Környe 769/1; Környe 0514; Környe 0517; Környe 0670; Környe 0671;

Egyes lelőhelyek a belterületen belül:

1.1. Környe-Öreg-tó északkeleti sarka, a vízben későrómai erőd oldaltornya és falának maradványai. Az erőd falából római feliratos emlékek kerültek elő.

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

Hrsz.: Környe 0668/3-6; 0669/2-6.

Irodalom: RADNÓTI 1941, 81-83, 78, 1. kép 1; TÓTH 2000, 297-298, 319, 4. kép 1.

1.2. Környe – Galántai udvar (egykori Malomudvar később Vöröskő Étterem). Későrómai erőd oldaltornya (keleti oldal) és falának maradványai. A malomudvartól nyugatra az Állami Gazdaság Igazgatói lakásának építéskor római kori épület falrészletei kerültek elő.

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

A lelőhely középpontjának koordinátái:

Hrsz.: Környe 12.

A malomudvartól nyugatra lévő telkek Hrsz.-a: Környe 14, Környe 13, Környe 15/1, Környe 15/2.

Irodalom: RADNÓTI 1941, 79-80. 78, 1. kép 2; MÓCSY A., Régészeti Füzetek Ser. I. Nr. 9, 1958, 24; TÓTH 2000, 297-298, 319, 4. kép 2.

1.3. Környe – Régi főerdészlakás hátsókertje (Giller-kert), későrómai erőd belső Épületeinek maradványai, 2 m vastag falazat, ennek nyugati részén a falon kívül csontvázas sírok

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

Hrsz.: Környe 11.

Irodalom: RADNÓTI 1941, 80, 78, 1. kép 3; TÓTH 2000, 297-298, 319, 4. kép 3.

1.4. Környe – Plébániakert, későrómai erőd belső épületeinek fal alapozásai, IV. századi sírok. 1959-ben 2 db IV. század végére keltezhető szegényes sír került elő. A Katolikus Plébánia, a Régi Iskola és a káplán lakás előtt vízvezeték fektetéskor további 8 (6 téglasír, 2 kőlapokkal borított) sír és K-Nyi irányú római kori falrészlet (az erőd – IV. sz. építését megelőző korból – I-III. sz.) került elő. (Hrsz.: 2/3, 7/2, 8, 9.)

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

Hrsz.: Környe 689.

Irodalom: RADNÓTI 1941, 80. 78, 1. kép 4; BÍRÓ E., Régészeti Füzetek, Ser I. No. 13.

1960, 45; BÍRÓ E., Régészeti Füzetek, Ser I. No. 30, 1977, 23; TÓTH 2000, 297-298, 319, 4. kép 4. MNM Adattár VII / 80 1977. B. Szathmáry S.

1.5. Környe- Régi Iskola, a későrómai erőd keleti falára épült rá az épület.

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

Hrsz.: Környe 2/3.

Irodalom: RADNÓTI 1941, 80. 78, 1. kép 4; TÓTH 2000, 297-298, 319, 4. kép 5.

1.6. Környe-Új Iskola udvara, feltételezhetően az iskola épülete alatt. A 275 Hrsz. telek északi folytatása. A telken „in situ” vagy másodlagos felhasználásban sírkövek kerültek elő.

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

Hrsz.: Környe 275, Környe 262/3

Irodalom: HAMPEL 1903, 432. HAMPEL 1906, 48 skk., 66 sk. 9. t., 63. sz., 12. t. 43. sz.; HAMPEL 1907, 314, 28k, 332, 48k.; RADNÓTI 1941, 80, 78, 1. kép 6; TÓTH 2000, 319, 4. kép 6.

Sírkövek: CIL III, 10966 = 4273; 10965; 10967.

1.7. Környe-Új Iskola udvara (A Ságvári Endre u. 9. sz. telek folytatása, Hrsz.: 264.) – IV. századi téglasírok és korábbi római sírok, lószerszámdíszekkel, érmekkel, bronztripus, bronzedény leletek.

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

Hrsz.: Környe 263-267. 262/3, 271. KÖH Azonosító: 53398 Védelmi fokozat: Országos

Hrsz.: Környe 263, Környe 264, Környe 265, Környe 266, Környe 267.

Irodalom: ALAPI 1913, 36 skk., 9 k.; ALAPI 1915, 340; ALFÖLDI 1935, 224, 10-11. sz.; RADNÓTI 1938, 76, 124; RADNÓTI 1941, 80-81, 78, 1. kép 7.; TÓTH 2000, 319, 4. kép

Eov x: 245092

Eov y: 595642

1.8. Környe - Schlepp György telke. Római ezüst denarius lelet.

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

Hrsz.: Környe 298/1, Környe 298/2, Környe 299/1, Környe 299/2, Környe 300.

Irodalom: RADNÓTI 1941, 80, 78. 1. kép 8.

1.9. Környe-Új Iskola udvara-Ságvári E u. 1-13.-Beloianisz utca 23-17 (egykor Kerper Antal telke). A római „3. számú” kocsisír és leletei;

KÖH Azonosító: 53398;

Védelmi fokozat: Országos

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOV x: 245106

EOV y: 5965645

Hrsz.: Környe 262, Környe 262/1, Környe 262/3, Környe 263, Környe 264, Környe 265, Környe 266, Környe 267, Környe 268, Környe 269/1, Környe 269/2, Környe 270, Környe 271, Környe 272, Környe 273.

Irodalom: Komárom, a Jókai Közmuvelődési és Múzeum Egyesület Hivatalos Értesítője (Mitteilungen des Jókai-Vereins für Allgemeine Bildung und Museumswesen) 1 (1913) 217; 4 (1916) 64. ALAPY 1915, 336. ALFÖLDI 1935b, 270; BÓNIS 1982, 157-158.

1.10. Környe, Tópart utca 17-19. későrómai erőd nyugati falának lokalizálását célzó régészeti feltárás (2002. szeptember 23-27.)

A feltárás tisztázta az erőd nyugati falának elhelyezkedését és méretét, melyet korábban szűkebben határoztak meg. Emellett fény derült arra is, hogy az erőd alatt egy korábbi 1-3. századi római település helyezkedik el.

Hrsz.: Környe 34, Környe 33/2.

Irodalom: TÓTH - SZABÓ 2002, 230.

1.11. Környe Új Iskola udvara – A későrómai erőd északi falának meghatározását célzó régészeti feltárás (2004. július 19-28.) A későrómai erőd északi falának lokalizálását célzó feltárás során 2005-ben egy 68 m hosszú É-D-i irányú szondát húztak az iskola északi oldalán. Az árkokban csak egy 40 cm vastag római planírrétegsor volt megfigyelhető, valamint a planírrétegben egy gyermeksír, amelynek leletei alapján a planírréteg a későrómai korra keltezhető. A további két kisebb, más irányú kutatóárokban sem

mutatkoztak az erőd falának maradványai csak a már vázolt planírréteg; az iskola keleti oldalán viszont egy kerámia és téglatörmelékkel burkolt római út részletének töredékei.

Hrsz.: Környe 262/3.

Irodalom: TÓTH - SZABÓ 2004, 241.

1.12. Környe, Hegyalja u. 9. (ún. Rehoreg telek) későrómai erőd előtti római periódus.

A későrómai erőd északi falának lokalizálását célzó feltárás során (2005 július 25- augusztus 4.) egy kövezett útfelszín, annak padkája és árka valamint római falalapozások kerültek elő. Az út használatát az ásatók a 2.-3. századra tették.

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

Hrsz.: Környe 290.

Irodalom: SZABÓ 2005, 264.

1.13. Környe, Hegyalja u. 15. (ún. Mike telek) A későrómai erőd alapjaként használt planírréteg észak-keleti határának meghatározása régészeti módszerekkel. Principatuskori vályogfal alapozás töredékek.

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

Hrsz.: Környe 34285.

Irodalom: SZABÓ - TÓTH 2006, 221.

1.14. Környe, Alkotmány u. 1. Művelődési ház. A kultúrház építéskor egy római kori II. századi fazekastelep 6 db kemencéje és a hozzájuk tartozó munkagödörök, valamint 9 db. a IV. század végére datálható későrómai csontvázas sír került elő.

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

Hrsz.: Környe 5.

Irodalom: BÍRÓ E., Régészeti Füzetek Ser I. No. 14, 1961, 33.

1.15. Környe, Alkotmány u. 2-4. A környei Polgármesteri Hivatal udvara A későrómai erőd északi falának, feltételezhetően északi kaputornyának maradványainak illetve korábbi 1-3. századi rétegeinek régészeti módszerekkel való meghatározása.

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

Hrsz.: Környe 283.

Irodalom: SZABÓ 2008, 218-219.

1.16. Környe, Alkotmány u. 5. Óvoda.

A 2009. nyarán folytatott ásatás során az Óvoda udvarának keleti részén és attól délre a 7. hrsz. telken a későrómai planírréteg alatt és fölött előkerült több 2-3. századi épület valamint az újkorban felhasznált 4. századi épület maradványa, út vagy belső udvar felszín, csatorna, teraszpadló és pillér valamint egy kemence részei.

KÖH azonosító: 34285. Védelmi fokozat: Országos

Hrsz.: Hrsz. Környe 2/1, Környe 7/1, Környe 11.

Irodalom: SZABÓ 2009, 254.

1.17. Környe, Ady E. utca 22. A lelőhelyről bronzkori gödör anyaga került a Glasz gyűjteménybe.

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

Irodalom: KISNÉ CSEH 1999, 46.

1.18. Környe – Vallum?

Bíró Endre feltárása (1960) során feltételezésük szerint átvágták a későrómai település vallumát (sáncárokat?) és ekkor került elő egy mészbetétes edények kultúrájához köthető Urna is. (KISNÉ CSEH 1999, 46.; KDM Ltsz.: 78.49.1.)

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

Irodalom: BÍRÓ E., Régészeti Füzetek Ser I. No. 15, 1962, 31; KISNÉ CSEH 1999, 46.

1.19. Környe, Dózsa György út 30. Nyilas Ferenc kertje. Feltételezhetően egy fazekasműhelyből került elő egy komikus terrakottafej negatívja, NERI bélyeges mécses negatívja, valamint egy harmadik, azóta elveszett mécses negatívja (öntőformája)

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

Irodalom: MÓCSY A., Régészeti Füzetek Ser. I. Nr. 9, 1958, 24.

1.20. Környe, Vöröskő Vendéglő / (volt malom) melletti Által-ér meder, a közúti híd közelében A vasútállomástól a faluba vezető út hídját, amikor elmosta egy felhőszakadás, a halastó lefolyó patakjának medrét is kimélyítette. A vízben rómainak látszó, kb. 1 méter vastag keresztfalat figyelt meg Mócsy András 1953-ban. A maradványok ma is látszanak.

KÖH azonosító: 34285 Védelmi fokozat: Országos

Hrsz.: Környe 12 és Környe 763, Környe 767 között

Irodalom: MNM Adattár: 94. K. III. Mócsy A.

- összefoglalóan a későrómai erőd és közvetlen környezete

Környe külterület

2. Környe-Szentgyörgypusztá, Belsőpatári legelő, József Lapos-i rét – római kori villatelepülés

A tervezett ipari park területén megelőző régészeti feltárás (2005. július 14-október 7.) során 3 lelőhelyet derítettek fel. Az 1. lelőhely a József-Lapos néven ismert római villagazdaság volt, amelynek területén a 2005. évi ásatások 6 objektumot tártak fel. A 2. lelőhely a tervezett beruházás DK-i végén helyezkedett el. Itt a felszínen bronzkori kerámiatöredékek, egy bronztű és egy egész bronzkori edény került elő. A 3. sz. lelőhely az egykori gémeskút környékén volt, ahol nagyszámú római kori és kora újkori kerámia került elő. Az ásatás során megállapították, hogy a korábbi rétegek fölé emelt újkori épület teljesen megsemmisítette a korábbi korok emlékeit. (térképen 2. szám)

KÖH Azonosító: 53882 Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOVS_x: 249 320

EOVS_y: 596 120

Hrsz.: Környe 0305/1; Környe 0305/2; Környe 0305/3; Környe 0305/4; Környe 0305/5; Környe 0305/6; Környe 308/1; Környe 308/2; Környe 308/3; Környe 309; Környe 310/1; Környe 0318/12; Környe 0318/11; Környe 0318/9; Környe 3808/2.

Irodalom: SCHMIDTMAYER 2005, 264.

3. Környe-Fácánkert

3.1 Környe-Fácánkert: – bronzkori hamvasztásos temető - Dunántúli Mészbetétes kultúra temetője (térképen 3. szám)

A lelőhely a tatabányai erőmű és a Környe közötti műút és a vasútvonal mellett, Környe felé haladva az 5. vasút-kilométerkö közelében, annak baloldalán helyezkedik el egy kb. 15 m magas lapos dombon, amit elhordtak a munkagépek. A lelőhelyen 1961-ben földkitermelés során került a felszínre egy hamvasztásos temető, ebből 6 elpusztult, a további 20 sírt 1962-ben Bándi Gábor tárt fel. A leletanyag a tatai Kuny Domokos Múzeumban van. Néhány szórványos edény a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményébe került

KÖH Azonosító: 47398. Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOVS_x: 246382

EOVS_y: 597561

Hrsz.: Környe 0396; Környe 0398; Környe 0400; Környe 0410/2.

Irodalom: BÁNDI-NEMESKÉRI 1970; BÁNDI 1972, 50; KDM Ltsz.: 65.15.1-26.19-, 65.28.1-36.3-, 65.36.6-19.

3.2. Környe-Fácánkert dűlő, őskori település vagy temető (térképen 4. szám)

KÖH Azonosító:

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOVS x: 247214

EOVS y: 597919

Irodalom: KISS ÁKOS, Környe-Fácános kert 1958. Dunántúli Mészbetétes Kultúra Temető – kiszállása

4. Környe, Környemajor. A későrómai erődtől 1,5 kilométerre, későrómai temető és III. századi telep. (térképen 5. szám)

A későrómai erődtől 1,5 kilométerre a Tatabánya és Környe közötti vasúti vonal korszerűsítésekor egy új vasúti hidat építettek valamint az új töltés építéséhez egy a vonal mentén lévő homokdombot elhordtak. A híd alapozásakor 3 kősírt és egy égetett, IV. századból származó égetett sírt tártak fel. A sírok környékén, az elhordott homokdomb területén egy III. század eleji település személgödreinek részleges feltárására került sor.

KÖH Azonosító: 59184

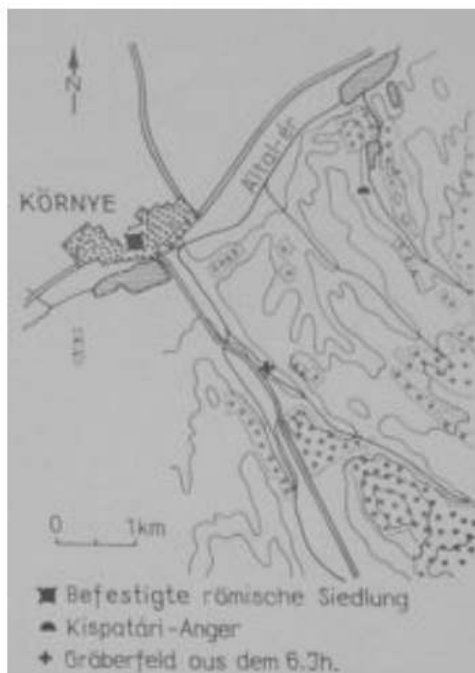
A lelőhely középpontjának koordinátái: EOVS x: 244999

EOVS y: 596700

Irodalom: BÍRÓ E., Régészeti Füzetek Ser I. No. 11, 1959, 33-34.; MNM Adattár: 458. K. VI. Bíró E.

7. Környe-Vértessomlói út mellett – koraavar temető (térképen 15. szám)

Környe-Vértessomlói út mellett, a Nagysomlyó hegy utolsó lejtőjén, északnyugati oldalán patak, mocsaras terület található. 1954-es leletmentő ásatáson 152 avar kori sír került elő a 20-30 m széles és 120 m hosszán feltárt lelőhelyen. A temető többi részét a feltételezések szerint fele részben a bányaművelés pusztította el.

KÖH Azonosító: 28696. 3. sz. Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOVS x: 243511.881

EOVS y: 597360.081.

Irodalom: SALAMON 1969, 273-274, 274 Abb 1.; SALAMON-ERDÉLYI 1971; HOREDTS 1971; BOTT 1976; SALAMON-DUMA-RAVASZ 1980; SALAMON-DUMA 1982, 205 Abb. 1.2.;

KÖH Azonosító: 28696. 3. sz. Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái:

EOV_x: 243511.881

EOV_y: 597360.081.

Irodalom: SALAMON 1969, 273-274, 274 Abb 1.; SALAMON-ERDÉLYI 1971; HORED T

1971; BOTT 1976; SALAMON-DUMA-RAVASZ 1980; SALAMON-DUMA 1982, 205 Abb. 1.2.;

8. Környe-Kecskédi területen, Homok dűlő – bronzkori temető, edények (térképen 6. szám)

KÖH Azonosító: 51213 Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOV_x: 243488

EOV_y: 594174

9. Környe – Kecskédi úttól északra, rész- vagy bronzkori település (kőeszközök, edények) (térképen 7. szám)

KÖH Azonosító: 54213 Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOV_x: 593022

EOV_y: 243163

Hrsz.: Környe 033-035

10. Környe-Tatabánya határa (0459-0460 Hrsz.), telep általában, dunántúli mészbetétes kultúra (térképen 8. szám) – Környe Kispatári árok? (Környe, Hármás-dűlő?)

KÖH Azonosító: 56092

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOV_x: 246513

EOV_y: 246513

Hrsz.: Környe 0459-0460

12. Környe-Környebánya, Egykori Hungária kőszénbánya. Környe határában a kőszénbánya Lipót-aknája közelében. (térképen 9. szám)

Az „1. környei kocsisír” lelőhelye Környebányán, a Regina Bányatelken, a Lipót-akna keleti oldalán fekvő raktárépület mellett található. Két római szarkofágos csontvázas temetkezés, a temetkezések fölött 60 cm-rel vas tábori székek, bronzveder, bronzserpenyő és egy kocsi leletei kerültek elő.

KÖH Azonosító: 55855 Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOV_x: 242605

EOV_y: 599079

Irodalom: ALFÖLDI 1935b, 270; BÓNIS 1982, 158-159;

”A 2. környei kocsisírlelet”. 2 római szarkofág és mellettük egy négykerekű és egy kétkerekű kocsi leleteit találták az 1. környei kocsisír mellett. Később (1914-ben lovakat találtak ugyanitt, lószerszámdíszekkel).

Irodalom: A környei római kori lelet. Komáromi Újság, 1913, 36. 4.; BARANYAI G., Egyesületi élet. Komárom 1913, 4.; ALFÖLDI 1935b, 270; BÓNIS 1982, 158-159; RATIMORSKÁ 1982, 255, 274, 17.kép, 275-76, 18. kép; VISY 1996; VISY 2000.

13. Környe, Homoküzem, a Somlói úti bányatavak környéke. XIII. századi centrális körtemplom, temető és XIII-XV. századi település. (térképen 10. szám). A lelőhely Környétől DK-re, a Környe-vértessomlói műút mentén, közvetlenül a 2. kilométerkö előtt van egy felhagyott homokbányában. 1967-ben leletmentéssel feltárt XIII. századi centrális templom temetővel, XIII-XV. század második felében használt földbemenyített ház. A templomtól nyugatra a középkori falu jelentős részét a terjeszkedő homokbánya a Vértessomlói út mentén 1967-70 között elpusztította. Az ásás során bronzkori kerámia is előkerült.

KÖH Azonosító: 72005.

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOY x: 242938
EOY y: 597691

Hrsz.: 0683, MJ 6830

Irodalom: HORVÁTH I., Régészeti Füzetek Ser. I. No. 21, 1968, 67; PÁLÓCZI-HORVÁTH A.,

Régészeti Füzetek Ser. I. No. 24, 1971, 68; KOZÁK 1984, 107.

14. Környe, Homoküzem, a Somlói úti bányatavak környéke, bronzkori temető (térképen 11. szám)

Az ásatási naplóhoz csatolt térképen, a templomtól északkeletre, néhány száz méterre a Szárazér keleti partján egy bronzkori temető lelőhelyét tüntette fel Pálóczi-Horváth A. A középkori templom ásatásánál a dokumentációban utalt szórványként előkerült bronzkori kerámiára.

KÖH Azonosító: 28696 (28696.2) Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOY x: 243535
EOY y: 597595

Irodalom: MNM Régészeti Adattár XVIII. 263/1967 - PÁLÓCZI-HORVÁTH A.

15. Környe – Feszty Lajos nagybérlő kertje – római temető részlete (térképen 12. szám – az erőd – 1. szám - területe) Feszty Lajos nagybérlő kertjében a munkások római temető részletére bukkantak, a leleteket tönkretették.

Hrsz.:

Irodalom: Régiségek Környén. Komáromi Újság, 1902, 4. 5; RATIMORSKÁ 1982, 255.

16. Környe, Homok hegy, egykori zsisziksikmentesítő épület alatt. A vasútállomástól 5 percre (autóval) a homoki szőlők felé vezető kocsitűt mellett egy 80-100 m átmérőjű domb tövében a réten. Római szarkofáglet. (térképen 13. szám)

KÖH Azonosító:

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOY x: 244848
EOY y: 596965

Irodalom: MNM Adattár XIV. 372/1961.

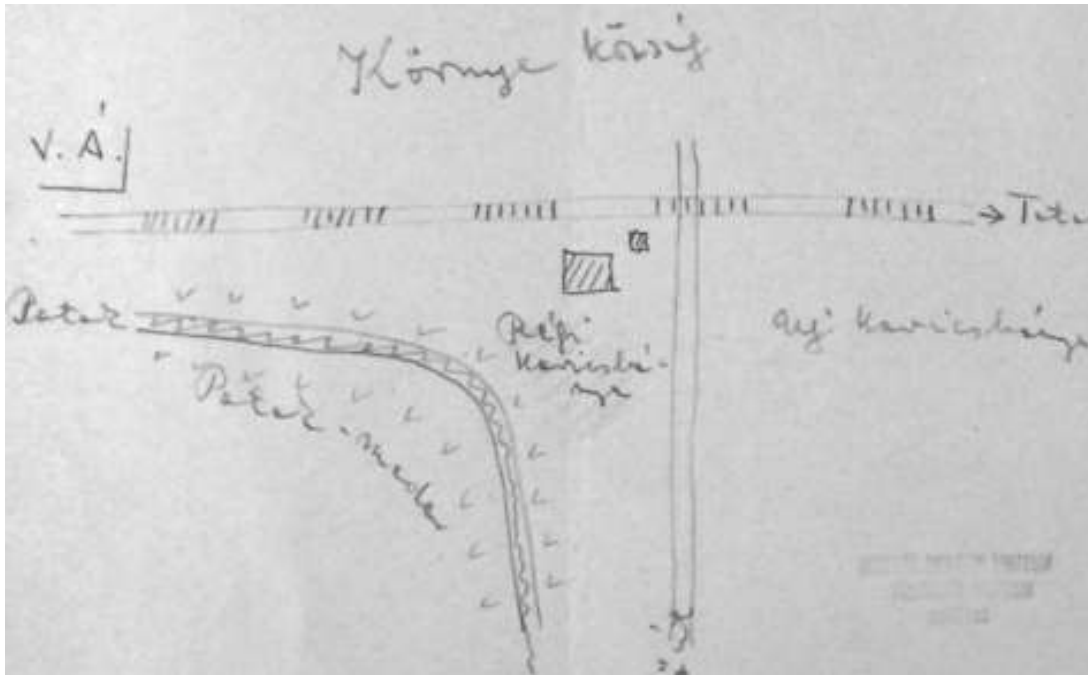
17. Környe – Környemajor, Környe, Környemajor, Környei vízfolyás és a Mezőgazdasági Kombináthoz vezető út találkozása. (térképen 14. szám). A lelőhely a környei vasúti sínek mentén álló pályamesteri ház és a patakmeder közötti 100- 200 m széles sávra esik. A lelőhelyen különböző kultúrák anyaga (római telepnyomok) fordult elő, köztük zselizi is. Itt egy környei lakos zselizi korsót talált 1955-ben.

KÖH Azonosító: 59185

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOY x: 244681

EOY y: 596570

Irodalom: MNM Adattár 343.K.IV. - TÖRÖK GY.

18. Környe, Kispatári-vízfolyás (Környe-Kispatári-árok) (térképen 8. szám)

Feltételezett későrómai vagy népvándorláskori telepnyomok.

KÖH Azonosító: 56092 Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOY x: 245570

EOY y: 597785

Irodalom: SALAMON - ERDÉLYI 1971, 11

[A lelőhelyet Salamon Á. Tatabánya területére, a Síkvölgyi patak partjára helyezte (lásd a fenti térképen). A két lelőhely nem lehet azonos.]

19. Környe Kövecses (Környe – Ipari park, 1/2005. lelőhely)

Árpád-kori lelőhely (térképen 16. szám)

Környe Kövecses területen, a Szentgyörgypusztára vezető bekötőúttól délkeletre mintegy 800-850 m-re, egy kisebb erdős terület délnyugati oldalán, a dűlön átívelő Magasfeszültség közelében római- és Árpád-kori leletanyag került elő. A lelőhely kiterjedése mintegy 120 x 100 m.

KÖH Azonosító: 57958 Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOY x: 249 460

EOY y: 596 350

Hrsz.: 0300

Irodalom: CSEH 2005

20. Környe, Rikkantó-dűlő (Környe – Ipari park, 2/2005. lelőhely), őskori település (térképen 17. szám)

A Rikkantó dűlőn, a Tata-Környe műúttól keletre mintegy 640 m-re, a Patári patakot keletről kísérő magaslaton található a lelőhely. A kisebb mennyiségű jellegtelen őskori oldaltöredék településre utal. A lelőhely kiterjedése mintegy 100 x 100 m.

KÖH Azonosító: 53882. Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOVS: 249 320

EOVY: 596 120

Hrsz.: 0305/5

Irodalom: CSEH 2005.

21. Környe, Kövecses (Környe-Ipari Park, 3/2005. lelőhely), őskori, római és középkori lelőhely. (térképen 18. szám) A Környe-Tatai út és a Szentgyörgypusztára vezető út kereszteződésétől mintegy 260 m-re keletre, a bekötőúttól mintegy 140 m-re délkeletre található dombháton fekszik, ahol őskori, római- és középkori kerámiatöredékek kerültek elő. A lelőhely kiterjedése mintegy 180 x 160 m.

KÖH Azonosító: 54303. Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOVS: 249 740

EOVY: 595 700

Hrsz.: 0305/5

Irodalom: CSEH 2005

22. Környe, József Lapos (Környe – Ipari park, 4/2005. lelőhely), bronzkori és római kori lelőhely (térképen 19. szám). A Környe – József laposon, a Patári patak déli elágazásának öblében, a Környe-Tatai úttól mintegy 200 m-re keletre nagyméretű, gazdag leletanyagot tartalmazó bronzkori és római kori lelőhely került elő. A felszínen előkerült kövek, tegulák római villa maradványaira utalnak. A lelőhely kiterjedése mintegy 360 x 320 m.

KÖH Azonosító: 53894 Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOVS: 248 580

EOVY: 595 930

Hrsz.: 0316/3

Irodalom: 2005

23. Környe, Rikkantó (Környe – Ipari park, 5/2005. lelőhely), bronzkori, római kori és középkori lelőhely (térképen 20. szám). A Patári patak északi oldalát kísérő magaslaton, a Tata – Környe úttól keletre mintegy 200 m-re bronz-, római és középkori kerámiatöredékek kerültek elő. A lelőhely kiterjedése mintegy 480 x 340 m.

KÖH Azonosító: 57963. Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOVS: 249 153

EOVY: 595 830

Hrsz.: 0300. és 0305/5.

Irodalom: CSEH 2005

24. Környe, Rikkantó, Patári patak elágazása (Környe – Ipari park, 6/2005. lelőhely), római és középkori lelőhely. (térképen 21. szám). A Patári patak elágazásától közvetlen északkeletre, a Tata – Környe úttól mintegy 700 m-re keletre római- és középkori kerámiatöredékek kerültek elő. A lelőhely kiterjedése mintegy 100 x 100 m.

KÖH Azonosító: 57955 Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOVS: 248 920

EOVY: 596 250

Hrsz.: Környe 0318/12, Környe 0318/4, Környe 0318/2.

Irodalom: CSEH 2005.

25. Környe, Szentgyörgypusztá-Kövecses dűlő (térképen 22. szám). A Patári patak elágazásától mintegy 500 m-re északkeletre, a Tata-Környe úttól mintegy 1 km-re keletre középkori kerámiatöredékek kerültek elő. A lelőhely kiterjedése mintegy 300 x 600 m.

KÖH Azonosító: 59481

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOVS: 249 810
EOVY: 596 285

Hrsz.: 033/2

Irodalom: CSEH 2007

26. Környe, Szentgyörgypusztá-Rikkantó (térképen 23. szám). A Tata-Környe út szentgyörgypusztai elágazásától mintegy 900 m-re keletre ősz- és Árpád-kori kerámiatöredékek kerültek elő. A lelőhely kiterjedése szétszántással együtt mintegy 200x600 m.

KÖH Azonosító: 59482

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOVS: 249 263
EOVY: 596 400

Hrsz.: 033/1

Irodalom: CSEH 2007

27. Környe, Haraszti-Patak part, Erdőhegy. (térképen 24. szám) őskori telepnyom

KÖH Azonosító: 54203. Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOVS: 245885
EOVY: 596087

Hrsz.: Környe 0194/11

28. Környe, Tatai úti - Dűlő (térképen 25. szám) Telepnyom (felszíni), Árpád-kor, forrás: 8119 j. összekötő út Tata-Környe szakasz örökségvédelmi hatástanulmánya.

KÖH Azonosító: 57156. Védelmi fokozat: Általános

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOVS: 246440
EOVY: 595900

Hrsz.: Környe 0194/2, Környe 0194/3, Környe 0194/4, Környe 0194/5

30. Környe, Nagytagyos pusztá, Temető alatti dűlő 18. századi temető (térképen 26. szám). A lelőhely középpontjának koordinátái:

EOVS: 594026
EOVY: 247486

31. Környe, Szentgyörgypusztá, Hársfa-dűlő. Római telepmaradvány, kerámia, tetőfedő- és falazótégla töredékek, (térképen 27. szám)

Az egykori Tsz. épületeitől északra a domboldalon a 18-20. századi temető körül vékony sávban és attól keletre egészen a földútig római principátus kori kerámiatöredékek és téglatöredékek fordulnak elő nagy számban. A lelőhely kiterjedése terepbejárás alapján 200x110 méter kelet-nyugati irányban.

KÖH Azonosító: 73021.

A lelőhely középpontjának koordinátái: EOVS: 251132,1
EOVY: 596097,4

Irodalom: Terepbejárás 2009-ben – Beke László, Csiki J. Attila, Szabó Ádám – jelentés készült a KÖH részére.

32. Környe, Erdőhegy. Középkori település maradványai (térképen 28. szám) A Környe-Tatabánya út északi része az Erdőhegy alatt a település határától a Szentgyörgypusztai elágazásig. A lelőhelyen Árpád- és középkori településre utaló kerámiatöredékek kerültek elő terepbejárás során 2005-ben. A lelőhely sarokpontjának koordinátái:

EOVS:

245970

246580

246330

245710

EOV y:

596440

596930

597250

596780

Hrsz.:337/8 és 337/7

Irodalom: KISNÉ CSEH 2005c.

33. Környe, József-Lapos (térképen 29. szám)

KÖH Azonosító: 28872

A lelőhely középpontjának koordinátái:

EOV x: 248235

EOV y: 596623

34. Környe József-Lapos (térképen 30. szám)

KÖH Azonosító: 28873

A lelőhely középpontjának koordinátái:

EOV x: 248017

EOV y: 596937

35. Környe, Rákos-dűlő (térképen 31. szám)

KÖH Azonosító: 28696. (1. sz.)

EOV x: 243750,8

EOV y: 597430,9

36. Lelőhely a KÖH adatbázisban adat nélkül (térképen 32. szám)

KÖH Azonosító: 28697 Védelmi fokozat: Általános

37. Környéről Kecskéd felé vezető műút mente. Telepnyom, avar kori, felszíni, őskori temetővel. (vö. térképen 41. szám)

KÖH Azonosító: 49822 Védelmi fokozat: Általános

Hrsz.: Környe 020; Környe 019/8

Eov x: 243908

Eov y: 594090

39. Környe, Szentgyörgypusztá, Közép-dűlő. Óskori és római kori kerámialeletek, vélhetően telepmaradvány. (térképen 33. szám) Környe, Szentgyörgypusztá Közép-dűlő déli részén, a Szentgyörgypusztai vízfolyás bal partján, attól 120 méterre északra egy mintegy 120 méter hosszú és 60 méter szélességű őskori lelőhely erősen szétszántott nyoma található.

KÖH Azonosító: 28845=73017 Védelmi fokozat: Általános

EOV x: 251261.34

EOV y: 596485.31

40. Környe – 'Vörös Csillag Tsz.'. 1/2004. Óskori, római kori leletek.

KÖH Azonosító: 76415 (térkép 34. szám)

Eov x: 245787

Eov y: 597209

41. Környe – Tatabánya déli elkerülő út / Kispatári vízfolyás. 2/2004. Óskori vagy Árpád kori telep. (térkép 35. szám)

KÖH Azonosító: 76411

Eov x: 245272

Eov y: 598031

42. Környe – Tatabánya déli elkerülő út / Kispatári vízfolyás. 3/2004. Óskori vagy Árpád kori telep. (térkép 36. szám)

KÖH Azonosító: 76413.

Eov x: 245452

Eov y: 597534

43. Környe – vasútvonali elágazás. László János (Kuny Domokos Múzeum Tata) 2011 februári megfigyelése és jelentése szerint későbronzkori (?) lelőhely. (vö. térkép 37. szám)

KÖH Azonosító: 77417,

Eov x: 244110

Eov y: 595080

44. Környe-A Patári-patak É-i oldala, a Patári-dűlő Ny-i része. Telep általában, bronzkor, forrás: Jelentés megelőző feltárásról és leletmentésről, Környe (hrs. 0318/2 és 0318/10), 2008. (térkép: 38. szám)

KÖH Azonosító: 73861

Eov x: 248650

Eov y: 596705

Helyrajzi szám: Környe 0318/2 és 0318/10

45. Környe-Patárpusztá Toyota szalon, Település általában, Árpád-kor, forrás: Jelentés megelőző feltárásról, Környe, Patárpusztá-Toyota szalon, 2005-2006. (térkép: 39. szám)

KÖH Azonosító: 75231

Eov x: 246777

Eov y: 597469

46. Környe – 2/2004. lelőhely. Telep általában, Árpád-kor. (térkép: 40. szám) forrás: Lelelőhely-bejelentő adatlap - Környe, 2/2004. lelőhely. 2009.

KÖH Azonosító: 64170

Eov x: 247155

Eov y: 595917

Egyéb védetté nyilvánított ingatlan és környezete részletes ingatlan-nyilvántartási adatai:

0514. kivett, saját használatú út (két földhivatali térképszelvényen 0669/4-5-tel és 0668/4-gyel fedik egymást, ennek ellenére két külön tulajdoni lapjuk van);

0517. kivett, közút (két földhivatali térképszelvényen 0670-nel és 0671-gyel fedik egymást, ennek ellenére két külön tulajdoni lapjuk van);

0669/4. kivett, gyep (legelő) (két földhivatali térképszelvényen 0514-gyel és 0668/4-gyel fedik egymást, ennek ellenére két külön tulajdoni lapjuk van);

0669/5. kivett, gyep (legelő) (két földhivatali térképszelvényen 0514-gyel és 0668/4-gyel fedik egymást, ennek ellenére két külön tulajdoni lapjuk van);

0670. kivett, töltés (két földhivatali térképszelvényen 0517-tel fedik egymást, ennek ellenére két külön tulajdoni lapjuk van);

0671. kivett, árok (két földhivatali térképszelvényen 0517-tel fedik egymást, ennek ellenére két külön tulajdoni lapjuk van).

Környe területéről előkerült római feliratos kőemlékek:

- RIU 663 – a tóban lévő későrómai erődtorony falában találták (RADNÓTI 1941, 81, 78, 1. kép 2.)
RIU 664 – Környe, Ságvári út 7. szám alatt találták (Hrsz.: Környe 265)
RIU 665 – Környe, Ságvári út 8. szám alatt találták (Hrsz.: Környe 255/2)
RIU 666 – Környe
RIU 667 – Környe
RIU 668 – későrómai erőd keleti oldalfalában találták (RADNÓTI 1941, 78, 1. kép 2.)
RIU 669 – Régi főerdészlakás hátsókertje (RADNÓTI 1941, 80, 78, 1. kép 3; TÓTH 2000, 297-298, 319, 4. kép 3.) (Hrsz.: Környe 11.)
RIU 670 – Környe, Homokbányában találták
RIU 671 – Környe, Alkotmány u. 22. szám alatti ház udvarán találták (Hrsz.: Környe 36/1)
RIU 672 – Környe, másodlagosan Brigetioból
RIU 673 – Környe
RIU 674 – Környe, a későrómai erőd falába volt beépítve (RADNÓTI 1941, 84.)
RIU 675 – Környe
RIU 676 – Környe
RIU 677 – Környe, másodlagos felhasználásban kőládasírban
RIU 678 – Környe
RIU 679 – Környe
RIU 680 - Környe, másodlagosan a középkori körtemplomba beépítve
RIU 681 – Környe
RIU 682 – 1746-ban a falu területén találták
RIU 683 – A faluban találták

Szórványleletek:

- 9 db avar kori kard, szórványlelet (SALAMON - ERDÉLYI 1971, 30; SIMON 1991, 298)
2 db díszes római agyagedényt találtak 1888-ban (Marossy János tatai gyógyszerész ajándéka (A történelmi és régészeti egyesület gyűjteménye. Újabb adományok. Komáromi Lapok, 1888. 18. 2.)
1827-ben egy jobbágyföldön feliratos kőkoporsót találtak Környén (Fényes E., A Magyar Birodalmi Statistikai, Geographiai és történelmi tekintetben. 1. kötet. Komárom Vármegye. Pest 1858, 181.)
Urnamezős kultúra, edénytöredék. (PATEK 1968, CXVI. t. 13., 14.; MATUZ 1991-1992, 17.
Paleolitikum? – Környe-Fácánkert. Glász József 1969-ben szilánkból készült hüvelyköröm alakú vakarót talált. (DOBOSI 1997, 11.)
A MNM közlelbbi lelőhelymeghatározás nélkül néhány edényt kapott (3 bögre).
Glász József gyűjtése eredményeként kerültek a KDM gyűjteményébe a dunántúli mészbetetes kultúrához sorolható leletek. Ugyancsak ismeretlen lelőhelyről került a KDM gyűjteményébe egy tál és egy fedő (KISNÉ CSEH 1999, 46.).
MNM R\$, Ltsz.: 55/1936. 1-3.;
KDM Ltsz.: 78.32.1-3, 5-6.;
KDM Ltsz.: 55.14.1-2.
12. század végi, Friesachi dénár. Luschin 6.
Irodalom: MNM Adattár: XXXI. 320/1981.

Kiemelten védett régészeti lelőhelyé nyilvánítva:

Környe belterület: 21, 23, 24, 25/1, 25/2, 25/3, 26, 27, 28, 29/1, 29/2, 30/1, 30/2, 31/1, 31/2, 32/1, 32/2, 33/1, 33/2, 34/1, 34/2, 35/1, 35/2, 261, 262/3, 262/4, 263, 264, 265, 266, 267, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 282/2, 283, 284, 285, 286/2, 287/2, 287/3, 288, 289, 290, 291/1, 291/2, 292/1, 292/2, 293/1, 293/2, 294, 295, 296, 297/1, 297/2, 298/1, 298/2, 299/1, 299/2, 300, 301/2, 387, 388, 767 és 769/1 helyrajzi számok alatt nyilvántartott kivett telkek = a környei későrómai erőd területe.

Környe külterület: 0514, 0517, 0668/4, 0669/5, 0670 és 0671 helyrajzi számok alatt nyilvántartott kivett művelési ágú ingatlanok.

További levédésre váró helyrajzi számok:

2/3, 5, 7, 11, 12, 17, 255/2, 36/1, 0683, 033-035, 0398-400, 34285.

Művelési ág, jelenlegi funkció:

21. kivett, gazdasági épület és udvar;	263. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;
23. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;	264. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;
24. kivett, lakóház, udvar;	265. kivett, lakóház, udvar;
25/1. kivett, párház;	266. kivett, lakóház, udvar;
25/2. kivett, általános iskola;	267. kivett, lakóház, udvar;
25/3. kivett, lakóház;	273. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;
26. kivett, gazdasági épület és udvar;	274. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;
27. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;	275. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;
28. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;	276. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;
29/1. kivett, lakóház, udvar;	277. kivett, lakóház, udvar;
29/2. kivett, lakóház, udvar;	278. kivett, lakóház, udvar;
30/1. kivett, lakóház, udvar;	279. kivett, lakóház, udvar;
30/2. kivett, lakóház, udvar;	282/2. kivett, közút;
31/1. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;	283. kivett, tanácsolház;
31/2. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület (a vázrajzon a 31/1. hrsz még nincs megosztva);	284. kivett, lakóház, udvar;
32/1. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;	285. kivett, lakóház, udvar, üzlet, irodaház;
32/2. kivett, lakóház, udvar;	286/2. kivett, lakóház, udvar;
33/1. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;	287/2. kivett, lakóház, udvar;
33/2. kivett, lakóház, udvar (a vázrajzon a 33/1. hrsz még nincs megosztva);	287/3. kivett, beépítetlen terület;
34/1. kivett, lakóház, udvar;	288. kivett, lakóház;
34/2. kivett, lakóház, udvar;	289. kivett, udvar;
35/1. kivett, lakóház, udvar;	290. kivett, lakóház, udvar;
35/2. kivett, beépítetlen terület;	291/1. kivett, irodaház és udvar;
69. kivett, országos közút;	291/2. kivett, beépítetlen terület;
261. kivett, közterület;	292/1. kivett, lakóház, udvar;
262/3. kivett, általános iskola;	292/2. kivett, lakóház, udvar;
262/4. kivett, beépítetlen terület;	293/1. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;
	293/2. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;
	294. kivett, árúház;

295. kivett, lakóház, udvar;
296. kivett, beépítetlen terület;
297/1. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;
297/2. kivett, lakóház, udvar;
298/1. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;
298/2. kivett, beépítetlen terület;
299/1. kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület;
299/2. kivett, beépítetlen terület;
300. kivett, lakóház, udvar;
301/2. kivett, lakóház, udvar;
387. kivett, közterület;
388. kivett, temető;
767. kivett, lakóház, udvar;
769/1. kivett, közterület;
0514. kivett, saját használatú út (két földhivatali térképszelvényen 0669/4-5-tel és 0668/4-gyel fedik egymást, ennek ellenére két külön tulajdoni lapjuk van);
0517. kivett, közút (két földhivatali térképszelvényen 0670-nel és 0671-gyel fedik egymást, ennek ellenére két külön tulajdoni lapjuk van);
0669/4. kivett, gyep (legelő) (két földhivatali térképszelvényen 0514-gyel és 0668/4-gyel fedik egymást, ennek ellenére két külön tulajdoni lapjuk van);
26
0669/5. kivett, gyep (legelő) (két földhivatali térképszelvényen 0514-gyel és 0668/4-gyel fedik egymást, ennek ellenére két külön tulajdoni lapjuk van);
0670. kivett, töltés (két földhivatali térképszelvényen 0517-tel fedik egymást, ennek ellenére két külön tulajdoni lapjuk van);
0671. kivett, árok (két földhivatali térképszelvényen 0517-tel fedik egymást, ennek ellenére két külön tulajdoni lapjuk van).

Rövidíve hivatkozott irodalom:

- ALAPI 1913 *Alapi Gy., A környei római sírlelet. (Der römische Grabfund von Környe) Múzeumi és Könyvtári Értesítő VII, 1913, 36-40.*
- ALAPI 1915 *Alapi Gy., A szőnyi hamis csontrégiségek. Múzeumi és Könyvtári Értesítő IX, 1915, 29-40.*
- ALFÖLDI 1935a *Alföldi A., Állatdíszes kerékvető fejek kelta-római kocsikról. Archaeologiai Értesítő, 48, 1935, 190-212.*
- ALFÖLDI 1935b *Alföldi A., Anhang. Die Wichtigeren Wagenfunde Bzw. Wagenbegräbnisse aus Nordostpannonien, Archaeologiai Értesítő 48, 1935, 269-270.*
- BÁNDI 1972 *Bándi G., A mészbetétes edények népe északdunántúli csoportjának kialakulása és elterjedése. A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 11, 1972*
- BÁNDI – NEMESKÉRI 1970 *Bándi G. – Nemeskéri J., Das bronzezeitliche Brandgräberfeld von Környe-Fácánkert. – A Környe-fácánkerti bronzkori hamvasztásos temető. Alba Regia XI, 1970, 7–34. t. I–XVI.*
- BÓNIS 1982 *Bónis É., Das kaiserzeitliche "Wagengrab" Nr. 3. von Környe, Folia Archaeologica 33, 1982, 117-161.*
- BOTT 1976 *Bott, H., Bemerkungen zum Datierungsproblem awarenzeitlicher Funde in Pannonien vorgelegt am Beispiel des Gräberfeldes von Környe. Bonner Jahrbücher 176, 1976, 201-280.*
- CIL *Corpus Inscriptionum Latinarum vol. III, Berlin 1872*
- DOBOSI 1997 *T. Dobosi V., A paleolitikum kutatása Komárom-Esztergom megyében. Komárom-Esztergom Megyei Múzeumok Közleményei 5, 1997, 7-26.*

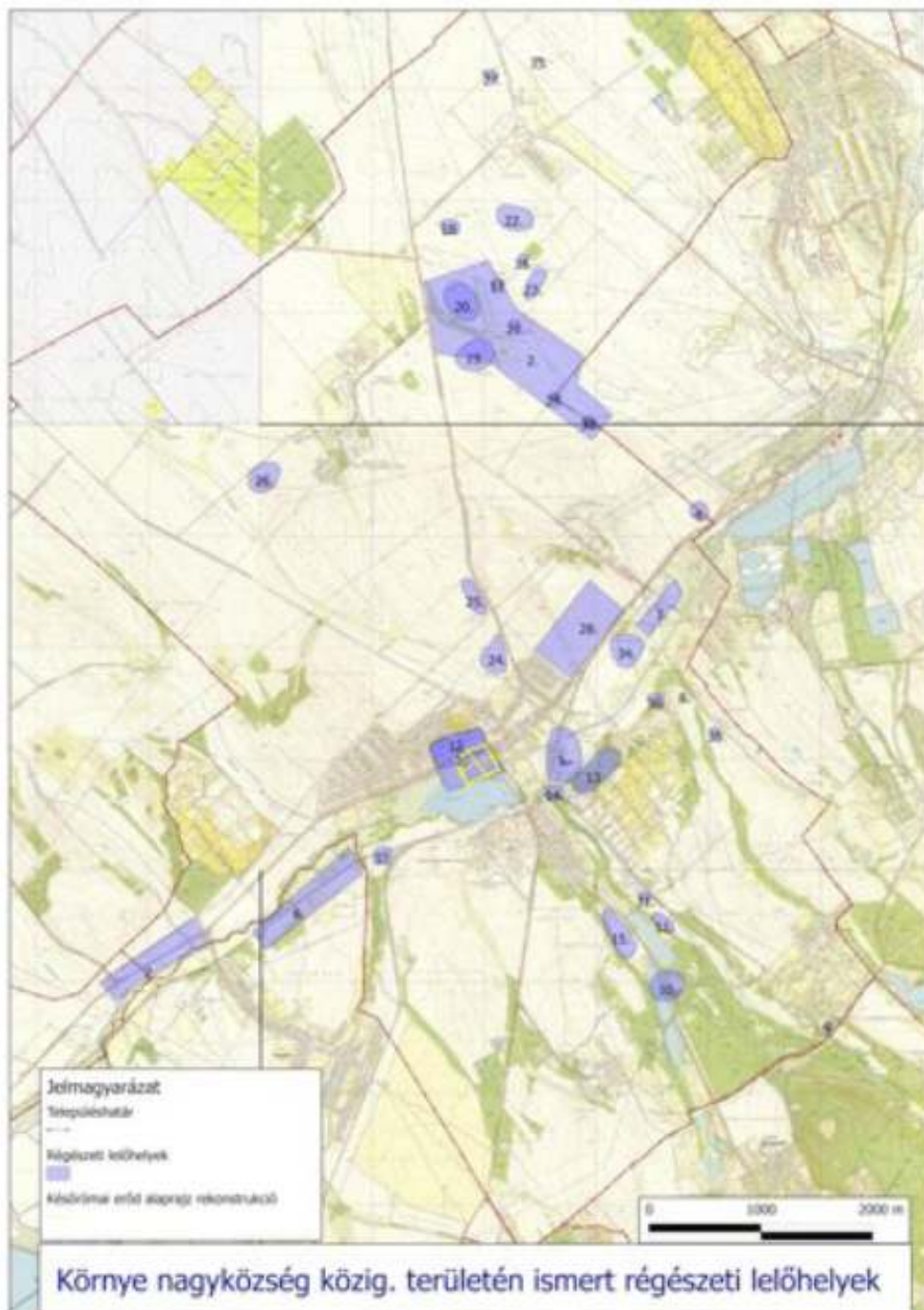
- FITZ 1980 Fitz J., *Die Innenbefestigungen der Provinz Valeria. Alba Regia* 18 (1980) 53-59.
- HAMPEL 1903 Hampel J., *Archaeologiai Értesítő* 23, 1903, 432. 27
- HAMPEL 1906 Hampel J., *A Nemzeti Múzeum legrégibb pannoniai sírtáblái.* Budapest 1906.
- HAMPEL 1907 Hampel J., *Emlékek és leletek. Archaeologiai Értesítő* 17, 1907, 289-341.
- HORED T 1971 Horedt, K., *Die Deutung des Gräberfeldes von Környe. Jahrbuch der Röm. Germ. Zentralmus. Mainz* 18, 1971, 200-208.
- K. PALÁGYI – NAGY 2000 K. Palágyi S. - Nagy L., *Római kori halomsírok a Dunántúlon. Veszprém* 2000.
- KISNÉ CSEH 1997 Kisné Cseh J., *A mészbetétes edények kultúrája lelőhelyei Komárom-Esztergom megyében. Komárom-Esztergom Megyei Múzeumok Közleményei* 6, 1999, 23-88.
- KISNÉ CSEH 2005 Kisné Cseh J., *Környe Ipari Park részletes szabályozási terv rész módosítás II. Ütem. Kulturális Örökségvédelmi Hatástanulmány. Tata* 2005. Kézirat
- KISNÉ CSEH 2007 Kisné Cseh J., *Környe Ipari Park részletes szabályozási terv rész módosítás II. Ütem. Kulturális Örökségvédelmi Hatástanulmány. Tata* 2007. Kézirat
- KOVÁCS 2003 Kovács P., *Mogetiana und sein Territorium. Pannonica. Provincialia et Archaeologia. Eugenio Fitz octogenario. Libelli Archaeologici I. Budapest* (2003) 277-306.
- KOZÁK 1984 Kozák K., *Közép-Európa centrális templomai (IX-XI. század). A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei* 17, 1984, 107-168.
- MATUZ 1991-1992 D. Matuz E., *A kyjaticei kultúra földvára Felsőtárkány-Várhegyen. Agraria* 27-28, 1991-1992, 5-84.
- MÓCSY 1990 Mócsy A., *Késői belső erődök. In: Mócsy A. - Fitz J. (szerk.), Pannonia régészeti kézikönyve. Budapest* 1990, 234-236.
- MRÁV 2003 Mráv, Zs., *Die Statuenbasis des Philippus Arabs aus Környe. Provincialia et Archaeologia. Eugenio Fitz octogenario. Libelli Archaeologici I. Budapest*, 2003, 331-368.
- PATEK 1968 Patek E., *Die Urnenfelderkultur in Transdanubien. Archaeologica Hungarica* 44, Budapest 1968.
- RADNÓTI 1938 Radnóti A., *A pannoniai bronzedények. Dissertationes Pannonicae II: 6. Budapest* 1938.
- RADNÓTI 1941 Radnóti A., *Római tábor és feliratos kövek Környéről, Laureae Aquincenses, Dissertationes Pannonicae II:11, Budapest* 1941, 77-105.
- RATIMORSKÁ 1982 Ratimorská P., *"A környi 2. sz. római kocsilelet", Archaeologiai Értesítő* 109, 1982, 255-276.
- RIU *Die Römischen Inschriften Ungarns, Budapest* 1972-
- SALAMON 1969 Salamon Á., *Über die ethnischen und historischen Beziehungen des Gräberfeldes von Környe. Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungariae* 21, 1969, 273-297.

- SALAMON-BARKÓCZI 1978 Salamon Á. - Barkóczy L., *Régészeti adatok Pannónia késő római periodizációjához (376-476)*. [Archaeologische Angaben zur spätrömischen Periodisation Pannoniens (376- 476)] *Archaeologiai Értesítő* 105, 1978, 75-84.
- SALAMON-BARKÓCZI 1982 Salamon Á. - Barkóczy L., *Pannonien in nachvalentinianischen Zeit (376-476)*. In: *Severin zwischen Römerzeit und Völkerwanderung*. Linz 147-178.
- SALAMON-DUMARAVASZ 1980 Salamon, Á. - Duma, Gy. - Ravasz, Cs., *Mineralogische und chemische Untersuchungen von Perlen aus dem Gräberfeld des 6. Jahrhunderts in Környe, Ungarn. Sonderabdruck aus dem Anzeiger der phil.-hist. Klasse der Österreichischen Akademie der Wissenschaften*, 117, 1980, 37-55.
- SALAMON – ERDÉLYI 1971 Salamon Á. - Erdélyi I., *Das völkerwanderungszeitliche Gräberfeld von Környe. Mit Beiträgen von Imre Lengyel und Tibor Tóth*. Budapest 1971.
- SCHMIDTMAYER 2005 Schmidtmayer R., *Környe, Szentgyörgypusztá*. In: *Régészeti Kutatások Magyarországon*. 2005, 264.
- SIMON 1993 Simon L., *Adatok a szablyák kialakulásáról. A Herman Ottó Múzeum Évkönyve* 30-31/2, 1993, 171-196.
- SZABÓ 2003 Szabó, Á., *Környe Fortress*. In: *Visy, Zsolt (ed.), The Roman Army in Pannonia. An Archaeological guide of the Ripa Pannonica*. Pécs 2003, 183-185.
- SZABÓ 2005 Szabó Á., *Környe, Későrómai erőd*. In: *Régészeti Kutatások Magyarországon* 2004, 241.
- SZABÓ 2008 Szabó Á., *Környe, Alkotmány utca 2-4*. In: *Régészeti Kutatások Magyarországon* 2008, 218-219.
- SZABÓ 2009 Szabó Á., 282. *Környe, Alkotmány utca 5*. In: *Régészeti Kutatások Magyarországon* 2009, 254.
- SZABÓ - TÓTH 2004 Szabó Á. - Tóth E., *Környe, római erőd*. In: *Régészeti Kutatások Magyarországon*. 2004, 241.
- SZABÓ - TÓTH 2006 Szabó Á. - Tóth E., *Környe, Hegyalja utca 15*. In: *Régészeti Kutatások Magyarországon*. 2006, 221.
- TÓTH 1975 Tóth E., *A későrómai belsőpannóniai erődök kérdéséhez (Előzetes jelentés az 1971-1974. évi ságvári ásatásokról)*. *Somogy Megyei Múzeumok Közleményei* 2, 1975, 183-189.
- TÓTH 1987-88 Tóth E., *Az alsóbetényi 4. századi erőd és temető Kutatása 1981-1986. Eredmények és vitás kérdések*. *Archaeologiai Értesítő* 114-115, 1987-1988, 22-61.
- TÓTH 2000 Tóth E., *A környei 4. századi római erődről*. *Komárom-Esztergom megyei Múzeumok Közleményei* 7, 2000, 295-319.
- TÓTH 2003a Tóth E., *Zur Frage der Stadt „Mogetiana”*. *Pannonica. Provincialia et Archaeologia. Eugenio Fitz octogenario. Libelli Archaeologici* I. Budapest, 2003, 307-330.
- TÓTH 2003b Tóth, E., *Late Roman Fortresses in Transdanubia*. In: *Visy, Zsolt (ed.), The Roman Army in Pannonia. An Archaeological guide of the Ripa Pannonica*. Pécs, 2003, 181-183.

- TÓTH 2003c Tóth E., *Késő római erődök Pannoniában. Visy Zsolt (szerk.), Magyar régészet az ezredfordulón. Budapest, 2003, 215-218.*
- TÓTH - SZABÓ 2002 Tóth E. - Szabó Á., *Környe, Tópart utca 17-19. In: Régészeti Kutatások Magyarországon. 2002, 230-231.*
- VISY 1978 Visy Zs., *Megjegyzések Valeria védelmi rendszereinek kérdéséhez. Antik Tanulmányok 25, 1978, 246-252.*
- VISY 1996 Visy Zs., *Rekonstruktionsversuch des vierrädigen Wagens des Fund von Környe. Specimina Nova Universitatis Quinqueecclesiensis XII, 1996, 335-339.*
- VISY 2000 Visy Zs., *Rekonstruktionversuch des vierrädigen Wagens des Befunds von Környe. Spec. Nova XII, 1996 (1998), 335-339.*

Szabványterkép kicsinyítve, léptékkal rajta az ismert lelőhelyek bejelölve:

g) az örökségi értékek elemzése

Korszak	az emlékanyag jellege
<i>Őskor általában</i>	<i>szórvány pattintott kőeszközök, telepnyomok, temetőnyomok, szórványleletek</i>
<i>Bronzkor</i>	<i>földvár (bizonytalan korú), telepnyomok, temető, halomsír, gödör, kerámia, edények, használati tárgy</i>
<i>Vaskor</i>	<i>földvár (bizonytalan korú), telepnyomok, temetkezés, kerámia</i>
<i>Római kor</i>	<i>telepnyomok, épületek, erőd, kemencék, utak, villák, kocsisírok, kora és késő császárkori temetkezések, oltárok, bázisok, szarkofágok, sírkövek, kerámia és éremleletek</i>
<i>Népvándorlás kor</i>	<i>telepnyomok, temetkezések - temető (avar kor)</i>
<i>Árpád-kor – késő középkor – kora és késő újkor</i>	<i>település, templom, temetkezés / temető, kerámia</i>

Pontos lehatároltsággal csak a későrómai erőd területe illetve a leshegyi bizonytalan korú földvár területe rendelkezik, utóbbi a terepadottságokból fakadóan. Az azonosított és nagyobb kiterjedésűnek bizonyult lelőhelyek többségének környezete is régészeti érdekű területnek minősül, mivel a lelőhelyek pontos határai nem ismertek, akár beépítettség, akár a határok pontos megállapítására kedvezőtlen terepviszonyok miatt, például termőföld esetén az álló termény. Telep és temetőnyomok esetében számítani lehet arra, hogy nagyobb kiterjedéssel rendelkezik az objektum a ténylegesen ismertnél. Megállapítható, hogy az Által-ér két oldala a községi terület teljes hosszában lelőhely, ugyanez vonatkozik a bekötő patakok völgyeire is 100-500 méter távolságig mindkét oldalon. A terepbejárások és a légi fotók által azonosított lelőhelyek pontos kiterjedése csak próbafeltárással állapítható meg – esetleg természet tudományos módszerrel.

műemléki védetség:

A műemléki környezet a szabályozási terveken rögzítésre került.

KÖH - Műemlék jegyzék	
Település:	Környe
Cím, utca, hátszám:	Alkotmány utca
Törzsszám:	2616
Jogállás:	Műemléki védelem
Név:	Római katolikus templom
Leírás:	
Helyrajzi számok (1)	
Környe	1
Képek	

KÖH - Műemlék jegyzék	
Település:	Környe
Cím, utca, hátszám:	Alkotmány utca 11.
Törzsszám:	2617
Jogállás:	Műemléki védelem
Név:	Római katolikus plébániaház
Leírás:	
Helyrajzi számok (2)	
Környe	7/1
Környe	7/2
Képek	

KÖH - Műemlék jegyzék	
Település:	Környe
Cím, utca, házszám:	Nagytagyospuszta
Törzsszám:	2619
Jogállás:	Műemléki védelem
Név:	Köncoly-Thege-kúria
Leírás:	
Helyrajzi számok (2)	
Környe	209
Környe	3663/1
Képek	

KÖH - Műemlék jegyzék	
Település:	Környe
Cím, utca, házszám:	Köherület
Törzsszám:	0830
Jogállás:	Műemléki védelem
Név:	Körtemplom maradványai
Leírás:	
Helyrajzi számok (1)	
Környe	0583
Képek (1)	

Egyéb védelemre szoruló létesítmények, műemlékek:

Környe-Dad közötti földúton, két, a 18. században Felner Jakab által tervezett boltozatos híd ismert. Feltételezhető, hogy egyiket 2001-ben elbontották. (Sárisáp Község polgármesterének adat- közlő levele, 2001. márc. 20.)

helyi védetség:

1956-40 éves évfordulójának emlékműve

Alapítási emlékmű

1947-es német kitelepítés 60. évfordulójának emlékére

Vallási emlékmű

1945-ben elesett magyar katonák emlékére

A kitelepített németekre emlékezve

Árpád műemlék

A szabályozás során helyi területi védelem alá került a Környe 769/1 hrsz, 2/3 hrsz, 388 hrsz, továbbá Környebánya területén a 1529/1 hrsz, és a 1851-1854 és 1828/1 hrsz- ú területek.

Alátámasztó munkarészek műemlékvédelem

Szemelvények a 2001. évi LXIV. a kulturális örökségről rendelkező törvényből

A nemzeti és az egyetemes történelem során felhalmozódott kulturális örökség feltárásának, tudományos feldolgozásának, megóvásának, védelmének, fenntartható használatának és közkinccsé tételének törvényes feltételeire, az erre irányuló tevékenység szabályozására stb. vonatkozó legfontosabb előírásokat a 2001. évi LXIV., a kulturális örökségről szóló törvény paragrafusai határozzák meg. A törvény 2001. október 8-án lépett hatályba.

Megjegyzendő, hogy a törvényt több ponton – a közeljövőben elkészítendő – további kormány, ill. miniszteri rendeletek egészítik ki, ill. pontosítják. A törvény hatálya nem terjed ki a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben és az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvényben szabályozott kérdésekre.

A törvény többek között definiálja a fenntartás, használat, a tulajdonlás, a műemléki beavatkozások szempontjából meghatározó fontosabb műemlékvédelmi (örökségvédelmi) fogalmakat, úgymint:

Műemlék: *olyan műemléki érték, amelyet e törvény alapján jogszabállyal védetté nyilvánítanak. (7.§ 6.)*

Műemléki érték: *minden olyan épített örökségi elem, valamint azok rendeltetészerűen összetartozó területe, együttese, rendszere, amely hazánk múltja és a közösségi hovatartozás-tudat szempontjából kiemelkedő jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék; alkotórészeivel, tartozékaival és berendezési tárgyával együtt. (7.§ 7.)*

Történeti kert: *történeti értékű – önállóan, más műemlékhez kapcsolódóan, illetve történeti településszerkezetként megjelenő – kertépítészeti alkotás, zöldfelület, illetőleg park. (7.§ 21., 36.§ 1, 2.)*

Műemléki területek: *Történeti tájként kell műemléki védelemben részesíteni az ember és a természet együttes munkájának eredményeként létrejött olyan kulturális (történeti, műemléki, művészeti, tudományos, műszaki stb.) szempontból jelentős, részlegesen beépített területet, amely jellegzetessége, egységessége révén topográfiaailag körülhatárolható egységet alkot. (38.§) Műemléki jelentőségű területként kell védeni az építmények, műtárgyak, valamint a hozzájuk tartozó területek (ingatlanok) minden olyan csoportját, amely az adott település jellegzetes, történelmileg kialakult szerkezete, összképe, a tájjal való kapcsolata, tér- és utcaképei szempontjából műemléki védelemre és megtartásra érdemes. (39.§) A védetté nyilvánított műemlékekkel vagy műemléki jelentőségű területtel közvetlenül határos ingatlanok, a közterületrészek és a közterületrészekkel közvetlenül határos ingatlanok műemléki környezetnek minősülnek. (40.§ és 90.§)*

Fenntartható használat: *a védett kulturális örökség olyan módon történő használata – ideértve a kármegelőző és kárcsökkentő tevékenységeket is –, amely nem haladja meg a szakmailag indokolt mértéket és nem vezet az örökség elemeinek állapotromlásához, így biztosított fennmaradásuk a jelen és jövő nemzedékek számára. (7.§ 2)*

Műemlékek kötelező fenntartása: *a műemlékek rendeltetészerű használatához, illetve a műemléki értékeik állagmegóvásához szükséges szakszerű karbantartás, a védett ingatlan egészét vagy egyes részeit érintő – kiegészítéssel, rekonstrukcióval és ásatással nem járó – felújítás. (7.§ 9.)*

Műemléki helyreállítás: a napi jó karban tartási, fenntartási feladatokon túlmenő, a műemlék egészét vagy nagyobb, ill. értékesebb részét érintő építészeti (s szükségképpen képző- és iparművészeti) restaurálás, helyreállítás. (7.§ 8.)

Örökségvédelmi többletköltség: a kulturális örökség tárgyai olyan helyreállítási munkáinak költségei, amelyeket a Hivatal írt elő vagy rendelt el, valamint amit a tulajdonos kezdeményezésére a hatóság annak elismer, és amelyek a műemlékek kötelező fenntartásával kapcsolatban egyébként nem merültek volna fel. (7.§ 10)

A törvény megállapítja, hogy a kulturális örökség körébe tartozó kulturális javak, értékek – köztük a műemlékek, műemléki értékek, műemléki területek – megóvása mindenkinek kötelessége (4.§, 7.§ 4, 5.) A kulturális örökség védelme közérdek, a védelem érvényesítése, megvalósítása együttműködési kötelezettséget jelent minden érintett, így az állam és a (szak)hatóságok mellett a tulajdonosok, vagyonkezelők és használók részére is. (5.§ 1, 2.)

A műemlék tulajdonosa, használója köteles a műemléket (vagy annak meghatározott részét) hozzáférhetővé tenni, oly módon, hogy az a rendeltetészerű használatot ne zavarja. (76.§ 1, 2., 79.§)

A műemlék fenntartásáról, jó karban tartásáról a tulajdonosi jogok gyakorlója (tulajdonos, vagyonkezelő, ingyenes használó) köteles gondoskodni. A „jó karban tartás” azt jelenti, hogy a rendeltetés szerinti használat mellett ezen ingatlanok esetében épségben kell megőrizni a műemléki értéket képező építészeti, képző- és iparművészeti, kertépítészeti elemeket, valamint a felszerelési tárgyakat. (41.§ 1, 2.)

A műemléket eszmei értékéhez méltó módon, a védelem alapját jelentő tárgyi értékelemeket nem veszélyeztetve kell használni, illetve hasznosítani. A használat (és a használattal járó felújítások) során meg kell őrizni az alkotórészek, tartozékok és berendezési tárgyakat is, illetve törekedni kell az eltávolított, fellelhető és azonosítható alkotórészek visszahelyezésére. (43.§ 1, 2.)

A kulturális örökség védelme érdekében a köz- és magáncélú fejlesztéseket – így különösen a terület és településfejlesztés, terület- és településrendezés, környezet-, természet és tájvédelem és az ezzel kapcsolatos beruházások tervezését – a védelemmel összhangban kell végezni. (3.§). A hatósági engedélyezés előfeltételeként a Hivatal a településrendezési eljárás (fejlesztési koncepció, rendezési terv, HÉSZ és szabályozási terv) során előírhatja az örökségvédelmi hatástanulmány (érintett kulturális örökségre vonatkozó hatásvizsgálat) elkészítését. (66.§ 1, 2.)

A műemléki védettséget és annak jellegét az ingatlan-nyilvántartásban is fel kell tüntetni. (74.§)

Állami és önkormányzati tulajdonú műemlék bármilyen jogügylet alapján történő átruházásához (ide értve annak megterhelését és vagyonkezelő kijelölését is) csak a művelődési miniszter, ill. a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal jóváhagyásával kerülhet sor. Magántulajdonú műemlékek esetében másodlagos ingatlanjogok alapítása (használati, szolgalmi jogok, társasházra alakítás) csak a Hivatal engedélyével lehetséges. (44.§.1, 3.)

A műemlék elidegenítése esetében a Magyar Államot elővásárlási jog illeti meg, amennyiben ezt a védettségre vonatkozó – azt elrendelő vagy módosító – rendelet előírja. (86.§ 1-3., 92.§)

A veszélyeztetett műemlék megmentése érdekében (örökségvédelmi érdekből) a Hivatal kisajátítási eljárást kezdeményezhet. (87.§ 1, 2)

A műemlékvédelemmel kapcsolatos építésügyi hatósági és műemléki szakhatósági, valamint koordinációs feladatokat a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal látja el (6.§ és 62.§ 1, 2.)

A műemléken történő bármely építési munka, ill. területhasználati és telekalakítási eljárás csak a Hivatal, mint építésügyi hatóság engedélyével lehetséges. (63.§ 1, 2.). A Hivatal a védett kulturális örökségre vonatkozó szabályok megsértése esetén kötelezheti a tulajdonost, vagyongazdát a legszükségesebb állagvédelmi munkák elvégzésére, valamint elrendelheti az engedélytől eltérően végzett munkák leállítását és elrendelheti az eredeti állapot helyreállítását. (67.§ 1.)

A hatósági, ill. szakhatósági engedélyhez kötött munkák esetében a tulajdonos vagy vagyongazda kérésére a Hivatal az engedélyezéssel kapcsolatos előzetes feltételekről előzetes nyilatkozatot köteles kiállítani. Ha a körülmények lényegesen nem változnak, akkor egy éven belül induló engedélyezési eljárás során a Hivatal az előzetes nyilatkozatához kötve van. (65.§ 1, 2)

Új építészeti kiegészítés, vagy bármilyen más beavatkozás és változtatás a műemléken és annak műemléki környezetében csak a városképi és tájképi megjelenését szolgálva, annak alárendelve, s ezzel az értékek érvényesülését elősegítve végezhető el, a szakhatóság jóváhagyása mellett. (43.§ 3.)

A műemlék egésze nem bontható le, részleges bontás csak műemléki érték érvényesítésének érdekében (pl. torzító idegen részek eltávolítása korábbi és jelentős építési korszak maradványainak bemutatására, állagbiztonság), valamint életveszély elhárítás érdekében történhet, illetve engedélyezhető. (45.§)

Amennyiben a tulajdonos súlyosan megsérti a műemlék jó karban tartására, fenntartására vonatkozó kötelezettségeket, és ezáltal a műemlék veszélybe kerül, akkor a Hivatal jogosult a veszély vagy kár elhárításához szükséges munkákat a tulajdonos helyett, de annak költségére és felelősségére elvégeztetni, továbbá – állami és önkormányzati tulajdon esetében - kezdeményezi a vagyongazdát szerződéssel, ill. használati jog felülvizsgálatát, ill. megszüntetését, magántulajdon esetében pedig kezdeményezheti a műemlék kisajátítását (67.§ 2. a-c.). Ezen esetekben a Hivatal által elvégeztetett munkák költsége adók módjára behajtandó köztartozásnak minősül (67.§ 5.) s a Hivatal által elrendelt vagy engedélyezett munkálatokat a tulajdonos, használó túrni köteles. (69.§ 1, 2.)

A műemléki többletköltségek fedezetét a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, ill. állami tulajdonú műemlékek esetében a Miniszterelnöki Hivatalnál képzett a kulturális örökség védelmével kapcsolatos költségvetési források (pénzeszközök) biztosítják, nagyjából nyitott pályázati rendszerben. (81.§ a-o.)

A műemléken engedély nélkül, vagy az engedélyezettől eltérő módon végzett tevékenységek, ill. károkozás és bejelentési kötelezettség elmulasztása esetében a Hivatal örökségvédelmi bírságot szabhat ki (82.§ 1-4, 83.§), amely meg nem fizetett bírság adók módjára behajtható köztartozásnak minősül. (84.§)

Minden védelem a tervezés során a szabályozási terveken rögzítésre került.

h) területhasználat és területi állapot a kulturális örökség összefüggésrendszerében.

A község területéről ismert és azonosított lelőhelyek közül mindegyikét érinti az emberi tevékenység, akár belterületen helyezkedik el a lelőhely, akár külterületen. Külterületeken a földművelési ágazatok által,

belterületen az építkezések illetve kertművelés által. Az erdővel borított helyek viszonylag védettnek számítanak, amíg nem kezdődik intenzív fakitermelés. A külterületi és belterületi arányát az ismert és azonosított lelőhelyeknek a mellékelt térkép illusztrálja.

2. Változtatási szándékok: a tér- és időbeli folyamatok szöveges és összehasonlító térképi vagy grafikus megjelenítése:

a) településhálózati és tájhasználati változás

Lásd a rendezési terv módosítás műleírás 3. fejezete.

b) településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás

Lásd a rendezési terv módosítás műleírás 3. fejezete.

c) infrastrukturális változás

Lásd a rendezési terv módosítás műleírás 4. fejezete.

d) népesség, életmód, társadalom, kultúra változása

Lásd a rendezési terv módosítás műleírás 3. fejezete.

3. Hatáselemzés szöveges és ábrázolt formában a különböző hatásterületek kijelölésével:

a) történeti településhálózati következmények

A rendezési tervi módosítások során a történeti településhálózati elemekben nem várhatóak következmények, kivéve az előre nem látható, rendkívüli esetekben.

b) természeti, táji hatások

Lásd a műleírás 4. fejezete. Alapvetően a régészeti lelőhelyekre, műemlékekre és helyi védettségekre természeti és táji hatások jelen körülmények között nem várhatóak, kivéve rendkívüli és előre nem látható eseteket.

c) a településkép feltárlásának változásai

A rendezési terv függvénye – építészeti, műemlékvédelmi tárgyú-, régészeti szempontból itt nem értékelhető. Jelen rendezési tervi módosítások műemlékvédelmi, építészeti szempontból a településkép feltárlásának változását nem eredményezik.

d) régészeti emlékek feltárhatóságának, megmaradásának, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségei

A szabad területen illetve mezőgazdasági termelés alatt álló területeken álló lelőhelyek feltárhatók. A mélyszántás nagymértékben elpusztítja, a mély alappal rendelkező építkezések pedig elpusztítják a lelőhelyeket. Általánosan megállapítható, hogy az ismert és azonosított lelőhelyek felszínközeli, a feltárások közvetlen a humusz alatt már eredményt hoznak. A 80-100 cm alappal rendelkező épületek a lelőhelyeknek a felső részét pusztítják el – a római korról bezárólag, az alább fekvő részeket kutathatatlaná teszik illetve konzerválják bizonytalan időre. Minden ismert vagy később ismertté váló lelőhelyet érintően szükséges a régészeti próbafeltárás, illetve ennek függvényében a teljes feltárás.

A belterület egyes részein van lehetőség a későrómai erőd m² emléki bemutatására illetve helyreállítására – rekonstrukciójára.

A rendezési terv szándékainak és adatainak függvényében lehet nyilatkozni arról, hogy milyen károsodások érhetik az adott területen fekvő ismert, vagy munka közben ismertté váló lelőhelyet.

e) történeti térbeli rendszerek alakulása

Jelen rendezési tervi módosítások során a történeti térbeli rendszerek alakulásában nem várhatóak következmények, kivéve az előre nem látható, rendkívüli esetekben.

f) műemléki együttesek, műemlékek eszmei, használati és esztétikai jelentőségének alakulása a tájban, településszerkezetben, épített környezetben, a település életében

Az egyes régészeti objektumok lehetőségek szerinti rekonstrukciói, illetve műemléki helyreállításai pozitív hatást gyakorolhatnak a közység idegenforgalmára. Jelen rendezési tervi módosítások nem érintik a műemlékeket, nem jelentenek sem használati, sem esztétikai szempontból jelentős alakulást a tájban, a településszerkezetben, épített környezetben, és a település életében. A jelen rendezési tervi módosítás a korábban elhatározott elemeket nem írta felül.

g) műemlékek megújulásának és fenntarthatóságának gazdasági esélyei

A műemléki helyreállításai pozitív hatást gyakorolhatnak a közység idegenforgalmára, ennek gazdasági esélyeiről nem tudunk a rendezési terv keretén belül nyilatkozni.

h) településkarakter változásának hatásai

A rendezési terv módosítás főbb pontjai a műleírás 3. fejezetében kerültek rögzítésre, melyek előre láthatóan a településkarakterében nem okoznak változást.

i) környezeti terhelések és az épített örökség műszaki állapotának összefüggései

A rendezési terv függvénye - építészeti - műemlékvédelmi tárgyú -, régészeti szempontból itt nem értékelhető.

j) folyamatok iránya, visszafordíthatósága

30 cm alatti mélyszántás és mély alappal rendelkező építkezés esetén a régészeti lelőhelyek megrongálódásának folyamata visszafordíthatatlan és a pusztulás végleges.

k) kárenyhítés lehetősége, költsége, illetve ellentételezésének lehetőségei

A jogszabályokban nincs kárenyhítési vagy ellentételezési kötelezettségi előírás olyan esetre, ha az adott terület tulajdonosát kötelezettségei miatt hátrányok érik. A kárpótlás lehetősége viszont nincs kizárva, ezért utóbbi az érintett felek megegyezésének függvénye.

A régészeti lelőhellyel által érintett ingatlanok esetében megvizsgálható az a lehetőség, hogy a Nemzeti Földalapba való felajánlás után onnan azonos értékű ingatlan által valósuljon meg az ellentételezés.

4. Közérthető, egyértelmű elbírálásra alkalmas összefoglaló:

Környe közység bel és külterülete kisebb és nagy kiterjedésű régészeti lelőhelyekkel rendelkezik, minden létező régészeti korszakból, ahogy a mellékelt térképen részletesen látható. A lelőhelyek az azonosítható legnagyobb kiterjedéssel vannak ábrázolva, ami a gyakorlatban a lelőhelyet és a terepen legtöbbször szántás miatt szétszóródott maradványokat jelenti. Ez esetekben maga a tényleges lelőhely jóval kisebb a terepbejáráson azonosított leletelterjedési területnél, amely a térképen is jelölve van. A területet érintő változási tervek esetén a konkrét lelőhely külön lehatárolandó. A lelőhelyek időrendje által felölelt korszakok a koraóskortól az újkorig terjedőek. Az azonosított lelőhelyek terepbejárások, lakossági adatszolgáltatások illetve bejelentések, leletmentések, megelőző feltárások, szisztematikus régészeti feltárások, földmunkák és légifotók alapján kerültek a térképen megjelölésre. Az ismert lelőhelyek alapján gyanítható, hogy a megjelölteknél több lelőhely húzódik meg a földben. Várható tehát, hogy bármilyen munkálat során leletek kerülnek elő a földből, különösen a temető, telep és út jelenségeknél. Előbbi kettő esetében minden irányban; az utak esetében folytatólagosan. Az ismertté vált lelőhelyek részben a mai közység épületei alatt és azok kertjeiben részben a folyóvizek egykori partvonalát illetve áradási területét valamint az útvonalakat követően azok két oldalán terülnek el 50-300 méter szélességben mindkét oldalon. Ezenkívül a terület több kiemelkedő pontján is régészeti lelőhelyek helyezkednek el.

A fenti hatástanulmány régészeti szempontból tehát általános keretnek tekinthető, amely az egyes kisebb területeket érintően kiegészítésre szorulhat az adott helyszín részletesebb vizsgálatával – esetleg próbafeltárásokkal - illetve a jövőben ismertté váló lelőhelyekkel. A rendezési terv elkészítésekor figyelembe veendőek a térképen bejelölt területek, amelyek régészetileg érintettek, azaz bármilyen művelési ágazat

változás megelőző feltérési kötelezettséggel jár együtt. Az egyes adott területekre vonatkozólag célszerű szakember illetve a KÖH területileg illetékes irodájának munkatársát megkérdezni. Az 500 millió forint költséget meghaladó beruházás kivitelezését megelőző feltérás a KÖSZ illetékességi körébe tartozik.

Szabó Ádám sk.

Kiegészítés [forrás: <http://www.koh.hu>]:

A 2001. évi LXIV. törvény értelmében a régészeti lelőhelyeket a földmunkákkal járó beruházásokkal el kell kerülni. Abban az esetben, ha a lelőhely elkerülése a földmunkával járó fejlesztés, beruházás költségeit aránytalanul megnövelné, vagy a beruházás másutt nem valósítható meg, a beruházással veszélyeztetett régészeti lelőhelyeket előzetesen fel kell tártani. Arról, hogy egy adott beruházás milyen módon érinti a régészeti lelőhelyet (érint-e egyáltalán lelőhelyet), és a lelőhely védelme, fenntartható használata érdekében milyen megelőző intézkedéseket kell megtenni, hivatalunk Területi Irodái döntenek – jogszabályi előírások alapján a társhatóságoknál indult-induló engedélyezési eljárások keretében szakhatóságként. Ilyenkor a hatóságok az engedélyezendő tevékenység leírását, terveit egy példányban megküldik a Területi Irodáknak, akiknek 30 napjuk van a válasz megadására. A szakhatósági állásfoglalás az engedélyben teljes terjedelmében olvasható.

A nettó 500 millió Forintot meghaladó nagyságú, ún. nagyberuházások tervdokumentációjának (18/2001. (X. 18.) NKÖM rendelet szerinti) kötelező melléklete a beruházó nyilatkozata (arról, hogy a tervezett fejlesztés, beruházás meghaladja ezt az értékhatárt), valamint egy (tereptervezési adatokon alapuló, illetve azokkal kiegészített) örökségvédelmi hatástanulmány. A beruházói nyilatkozatról érdemes minden esetben gondoskodni, mert kétség esetén az irodáknak hiánypótlást kell előírniuk, ami lassítja az ügyintézését.

A hivatalról szóló, többször módosított 308/2006. (XII. 23.) kormányrendelet 2. számú melléklete tartalmazza a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal szakhatósági feladatkörébe tartozó szakkérdéseket.

A régészeti lelőhelyet érintő fejlesztés, beruházás tervezése során a törvény 23. §-a szerint „a megelőző feltérás teljes költségét, de legalább a teljes bekerülési költség 9 százalékát kell költségelőirányzatként biztosítani a feltérás fedezetére, így különösen a régészeti hatástanulmány, próbafeltérás, dokumentálás, elsődleges leletkonzerválás, valamint az elsődleges leletfeldolgozás teljes és a leletelhelyezés rendkívüli költségeit.”

Abban az esetben, ha hivatalunk Területi Irodája szakhatósági állásfoglalásában megelőző régészeti feltérást ír elő, akkor a fejlesztés, beruházás földmunkáit a régészeti feltérás előtt megkezdeni nem lehet. A megelőző régészeti feltérásra szerződést kell kötni nagyberuházás (nettó 500 millió Ft értéket meghaladó beruházás) esetén a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálattal, nem nagyberuházás esetén a területileg illetékes megyei múzeummal.

4/2003. (II. 20.) NKÖM rendelet az örökségvédelmi hatástanulmányról

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Tv.) 93. §-a (2) bekezdésének i) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

A rendelet hatálya

1. § (1) A rendelet hatálya az örökségvédelmi hatástanulmánnyal (a továbbiakban: hatástanulmány) kapcsolatos eljárási rendre, valamint a hatástanulmány elkészítésének feltételeire és annak tartalmára terjed ki.

(2) A környezeti hatásvizsgálat hatálya alá tartozó tevékenységek engedélyezési eljárása során e rendelet szabályait a környezeti hatásvizsgálatra vonatkozó külön jogszabályok rendelkezéseivel összhangban kell alkalmazni.

A hatástanulmány készítésének szabályai

2. § A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) hatósági engedélyezési eljárása során a Tv. 66. § (1) bekezdése alapján örökségvédelmi hatástanulmány elkészítését írhatja elő a következő esetekben:

a) régészeti lelőhelyen régészeti park és bemutatóhely létesítéséhez,

b) védett régészeti lelőhely használati módjának megváltoztatásához,

c) műemlék funkciójának, használati módjának megváltoztatására irányuló kérelem esetén, amennyiben a funkcióváltás műemléki egységhez tartozó épületet érint [Tv. 63. § (2) bekezdés e) pontja], továbbá

d) a műemlék vagy egyes részeinek más helyre szállításához [Tv. 63. § (2) bekezdés g) pontja],

e) történeti kertben tervezett átalakításhoz, felújításhoz, továbbá

f) védett kulturális örökségi objektum jellegét és megjelenését befolyásoló fényforrás elhelyezéséhez.

3. § A Hivatal hatástanulmány elkészítéséhez kötheti szakhatósági hozzájárulásának megadását:

a) a régészeti lelőhelyen megvalósítandó tereprendevezési eljárás, illetve olyan beruházás vagy fejlesztés esetén, ahol az engedélyezés alá vont terület legalább 1 hektár nagyságú, vagy a tervezett építmény szintterülete legalább 500 négyzetméter,

b) a külterületen lévő nyomvonalas létesítmények műszaki nyilvántartásáról szóló 18/1984. (XII. 13.) ÉVM rendelet 1. számú mellékletének 6. pontjában felsorolt vízügyi létesítmények, valamint az egyes nyomvonal jellegű építményszerkezetek kötelező alkalmassági idejéről szóló 12/1988. (XII. 27.) ÉVM-IpM-KM-MÉM-KVM együttes rendelet mellékletében felsorolt nyomvonal jellegű építményszerkezetek létesítése, továbbá folyók, csatornák medrének módosítása esetén,
c) jelentős vertikális kiterjedésű, 15 méteres vagy azt meghaladó magasságú építmény (antenna, átjátszótorony, szélkerék stb.) létesítése esetén, valamint

d) bányatelek megállapítása, módosítása, bányarekultiváció eseteiben.

3/A. § A régészeti lelőhelyek feltárásának, illetve a régészeti lelőhely, lelet megtalálójának anyagi elismerésének részletes szabályairól szóló 18/2001. (X. 18.) NKÖM rendelet 1. §-ában meghatározott nagyberuházás esetén - terepbejárási dokumentációt is tartalmazó - hatástanulmányt kell készíteni.

A hatástanulmány tartalmi követelményei

4. § A Tr. 66. §-ának (1) bekezdése szerinti hatástanulmány részei és tartalma:

a) Valamennyi érintett kulturális örökségi elem számbavétele és állapotának részletes ismertetése:

aa) kulturális örökségvédelmi és helytörténeti szakirodalmi adatok,

ab) múzeumi, térképi és levéltári adatok; fényképek.

b) Változtatási szándékok ismertetése:

ba) a beavatkozás tárgya,

bb) a beavatkozás azonosítását szolgáló adatok,

bc) a tervezett beavatkozás (létesítés, átalakítás stb.) célja, indokoltsága,

bd) a megvalósítás főbb összetevőinek elemző leírása.

c) Hatáselemzés:

ca) a tervezett beavatkozás előtti állapot, a beavatkozási folyamat és a tervezett állapot elemző értékelése,

cb) a várható (közvetlen, közvetett, másodlagos, halmozati, rövid, közép- és hosszú távú állandó vagy időszakos, pozitív vagy negatív) hatások leírása, lehetőség szerinti számszerűsítése, jelentőségének becslése, illetve a tervezett beavatkozás esetleges elmaradásából származó következmények értékelése, különös tekintettel a kulturális örökség (pozitív-negatív) állapotváltozásainak prognosztizálására.

d) Összefoglalás:

az összefoglalónak tartalmaznia kell a tervezett változtatások lényegének ismertetését, a várható állapotváltozásokat; a hatásterület bemutatását; a kulturális örökség elemeire és együtteseikre irányuló hatások értékelését, az érintett közösségek életminőségében és életmódjában várható változásokat, a javasolható védelmi vagy módosítási intézkedéseket, szükség esetén vizuális formában is.

e) Nyilatkozat:

a hatástanulmány készítőjének nyilatkozata arról, hogy a tervezett megoldás megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak, továbbá, hogy a hatástanulmány elkészítésére jogosultsággal rendelkezik.

5. § (1) A Tr. 66. §-ának (2) bekezdése szerinti esetben a hatástanulmány tartalmára vonatkozó részletes előírásokat a melléklet tartalmazza.

(2) A Tr. 66. § (2) bekezdése szerinti hatástanulmányt az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 9. §-ának (3) bekezdése alapján véleményezésre megküldött tervek (szabályzat) kötelező alátámasztó munkarészeként kell benyújtani.

Vegyes rendelkezések

6. § (1) Hatástanulmány elkészítésére jogosult:

a) a külön jogszabályokban meghatározott, az örökségvédelem adott területére vonatkozó szakértői névjegyzékekbe felvett személy, illetve az ő irányítása, felelősségvállalása alatt működő szakértői csoport;

b) az, aki a hatástanulmány alapjául szolgáló tervfajta elkészítésére egyébként jogosultsággal bír;

c) az a jogi személy, amely az a) és/vagy b) pontban előírtak szerinti munkatársak részvételét biztosítja.

(2) A hatástanulmányban szereplő régészeti és műemléki szakterületi részeket csak az adott szakterületen felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkező személyek készíthetik.

7. § (1) A hatástanulmány elkészítéséről az alapidokumentáció készítője köteles gondoskodni.

(2) A Tr. 66. §-ának (1) bekezdése alapján elrendelt hatástanulmányt négy példányban kell az elrendelő hatósághoz benyújtani.

Záró rendelkezések

8. § (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 3. hónap első napján lép hatályba, rendelkezéseit a hatálybalépés után benyújtott kérelmekre, illetve a véleményezésekre benyújtott tervekre és szabályokra kell alkalmazni.

4.6. Hírközlés

A községet 34-es körzetszámmal kapcsolják az országos távhívó hálózatba.

Irányítószám: 2851

Az elektronikus hírközlési ellátás alanyi jogon történik, s bár műszaki megoldásában az elektronikus hírközlés közmű jellegű, rendelkezésre állása azonban egyéni jogosultság függvénye. A jelentkező új igények alanyi jogú elbírálást követően nyernek kielégítést.

A távközlési ellátottságot tovább növeli a vezeték nélküli mobiltelefonok használata. Ennek területi korlátja nincs.

TV szolgáltatók Környén:

IPTV: T-Home, Enternet

Kábel TV: PR Telecom

Műholdas: UPC Direct, T-Home, Digi TV, Hello HD, B-Tel, Fair Printer, Rlan Internet

Földi sugárzású: Mindig TV Extra

Internet szolgáltatók:

ADSL: Externet, ALTA net, B-Tel, Drávanet, Nord Telekom, Compagnon, Fair Printer, Invitel, T-Home, Enternet, Eqnet, UPC Business

Kábelnet: PR Telecom

Csupasz ADSL: ALTanet, Drávanet, B-tel, Externet, Nord Telekom, Compagnon, EQnet, Enternet, T-Home, Invitel, UPC Business